

KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı

Kurumsal ve Fonksiyonel Analizi

T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği
Yardım Heyeti Başkanlığı

tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Başbakanlık

İçindekiler

GİRİŞ	1
1. TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞININ GÖREV ALANININ TANIMLANMASI	2
2. KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞI'NIN GENEL YAPISI VE BİRİMLERİNİN FONKSİYONEL DEĞERLENDİRMESİ	7
2.1. Genel Değerlendirme ve Merkez Örgütü	11
2.2. Bakanlık Dairelerinin Değerlendirilmesi	14
2.2.1. Hayvancılık Dairesi.....	14
2.2.2. Veteriner Dairesi.....	16
2.2.3. Orman Dairesi.....	18
2.2.4. Tarımsal Araştırma Enstitüsü.....	19
2.2.5. Su İşleri Dairesi	20
2.2.6. Jeoloji ve Maden Dairesi.....	21
2.2.7. Devlet Üretme Çiftlikleri Dairesi.....	22
2.2.8. Tarım Dairesi.....	23
3. KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞININ YENİDEN YAPILANDIRMASI İÇİN ÖNERİLER ...	24
3.1. AB Mevzuatına Uyum Çerçevesinde Tarım Bakanlığı Yapılarında Olması İstenen Temel İdari Özellikler	24
3.2. Değerlendirme ve Öneriler	26
3.2.1. Bakanlık Merkez Örgütü	26
3.2.2. Bakanlık Daireleri.....	30
3.2.3. Bağlı Kuruluşlar	34
4. SONUÇ	36
EKLER	38
EK-1 : Güney Kıbrıs Rum Kesimi Tarım, Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'nın Yapısı.....	39
EK-2: Malta Köyüşleri ve Çevre Bakanlığı'nın Yapısı	40
EK-3: Hırvatistan Tarım, Balıkçılık ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı'nın Yapısı	41
EK-4: Kosova Tarım, Ormancılık ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı İçin Önerilen Yapı.....	42
EK-5: KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞININ UYGULAMA BİRİMLERİNİN YASALARINDAN KAYNAKLANAN FONKSİYONLARIN AYRINTILI DEĞERLENDİRMESİ	43

GİRİŞ

Bu çalışmada KKTC’de kamu yönetiminin kurumsal gözden geçirmesi kapsamında mevcut yapı ile KKTC’de olması gereken yapı arasındaki farkın ortaya konulması ve önümüzdeki dönemde önerilen kamu kurumsal yapısına ulaşmak üzere gerekli stratejilerin tespit edilmesi amacı çerçevesinde yürütülen KKTC Devleti’nde Fonksiyonel Kurumsal Gözden Geçirme Projesi’nin bir bileşeni olarak Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı’nın yapısı incelenmektedir.

Adı geçen Bakanlığa düzenlenen çalışma ziyaretinde merkez örgütü ile Daireler bazında görüşmeler yapılarak birim fonksiyonları çerçevesinde yürütülen çalışmalar, bu çalışmalarda yaşanan aksaklıklar ve ileriye yönelik beklenti ve öngörüler dikkate alınarak değerlendirmeler sunulmaktadır. Bunun ardından, Bakanlığın Avrupa Birliği ve Türkiye ile ilişkiler paralelinde yerine getirmesi beklenen fonksiyonlar ve buna bağlı yapılanma gereksinimleri ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

KKTC’nin önümüzdeki dönemde ticari kısıtlamalar ortadan kalktıktan sonra ticari ve ekonomik yönden gelişmesi hedefi de göz önünde bulundurularak Bakanlık yapısında yapılacak değişiklikler ülkenin dünya piyasalarına daha hızlı uyum sağlayabileceği bir ortamın yaratılmasına da önayak olacaktır.

KKTC’de günümüze kadar çıkartılmış olan yasaların Bakanlık fonksiyonlarında yaratmış olabileceği çakışmalar ile çıkartılması öngörülen yasaların gerektireceği yapılar çalışma açısından önemli birer veri olarak kabul edilmektedir. Bakanlık yapısında daha önce yapılmış çalışmalar bulunmakla birlikte bunların genel itibarıyla fazla detaya inmediği izlendiğinden bu çalışmada olabildiğince alt detayda yapılanma gereksinimleri açıklanmaya çalışılmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde Bakanlığın çalışma alanı olan tarım ve doğal kaynaklara yönelik bilgiler verilmekte, ikinci bölümde mevcut yapıdaki aksaklık ve eksiklikler Bakanlığa yapılan çalışma ziyaretinde elde edilen bulgular çerçevesinde sunulmaktadır. Üçüncü

bölümde Bakanlık yapılanması için daha önce yapılmış olan çalışmalara da değinilerek öneriler getirilmekte, sonuç bölümünde ise bu önerilere bağlı olarak bir örgütlenme şemasına yer verilmektedir.

1. TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞININ GÖREV ALANININ TANIMLANMASI

KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı (TDKB), ülkedeki bitkisel üretim, hayvancılık, su ürünleri üretim, izin, kayıt, denetim ve dış ticaret politika ve uygulamaları yanında su ve maden gibi doğal kaynakların yönetimi, tahsis izinlerinin verilmesi ve denetim uygulamaları konularındaki görevleri Daireleri aracılığıyla yürütmektedir. Bu çerçevede, Bakanlık temel olarak tarımsal üretimin devamlılığı ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ile yeterli gıdanın halka ulaştırılmasında yetkilidir.

Ülke tarım sektörünün vizyon ve amaçlarının saptanmasına yönelik yapılan çalışmalardan en güncel olanı 2010 yılında T.C. Yardım Heyetinin desteği ile hazırlanan Tarım Strateji Belgesi'dir¹. Söz konusu çalışmada tarım sektörünün vizyonu; temel ürünlerde kendine yeterli, markaya dayalı ihracat odaklı, ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğe sahip bir tarım sektörü oluşturmak şeklinde tanımlanmış, KKTC tarımına ilişkin dört stratejik alan ise; 1- Arz güvenliği ve gıda güvenilirliği, 2- Kırsal kalkınma, 3- Doğal kaynaklar, 4- Kurumsal yapı olarak belirlenmiştir.

KKTC'nin tarım ve kırsal kalkınmanın hedeflerine yönelik olarak Avrupa Birliği (AB) desteği ile yapılan tarım stratejisi çalışmalarında ise şu başlıkların öne çıktığı görülmektedir²:

1. İthalat ve yerli üretimle güvenli ürünlerin tedarikinin sağlanması,
2. Halihazırda tarımla uğraşan insanların gelirlerinin korunması,

¹ Anonim. KKTC Tarım Strateji Belgesi (2011-2015), Ekim 2010, Lefkoşa.

² Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı. "Kuzey Kıbrıs için Tarım Stratejisi", 'Tarımsal ve kırsal kalkınma için kurumsal kapasite geliştirme' başlıklı TAİEX projesi taslak raporu, Temmuz 2009, Lefkoşa.

3. Tüketici gıda fiyatlarının yükselişinin sınırlandırılması,
4. Tarımsal desteğin bütçeye maliyetinin sınırlandırılması,
5. Kırsal bölgelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasının desteklenmesi,
6. Tarım yapılan çevrenin korunması ve tarımsal kirlenmenin sınırlandırılması.

Diğer taraftan, yine AB desteği ile yürütülen Kırsal Kalkınma Planı³ çalışmalarında yukarıda verilen başlıklardan bazıları için alt hedef niteliğinde görülebilecek ve AB tarafından mali destek sağlanabilecek konular sıralanmaktadır:

1. Tarımsal üretimin, gıda işleme ve pazarlama süreçlerinin yeniden yapılandırılması ve modernleştirilmesi (yeni üretim sistemlerinin uyarlanması, AB müktesebatına uygun kalite, veterinerlik, bitki sağlığı ve gıda güvenliği standartlarının aşamalı olarak uygulamaya konulmasını ve kırsal altyapı ve sulama sistemlerinin iyileştirilmesini destekleyerek)
2. Çevrenin iyileştirilmesi ve korunmasına özen gösterilmesi,
3. Kırsal alanda istihdam olanaklarının yaratılması ve yaşam kalitesinin artırılması.

Bu bağlamda, Bakanlık yapısının yukarıdaki görevleri yerine getirecek şekilde kırsal kalkınma, Bakanlık tarafından yürütülen destek programlarına yönelik ödemeler gibi yeni ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayacak biçimde yeniden ele alınarak fonksiyonların tanımlanması gerekmektedir. Bu da Daireleri kuran yasaların yanında Bakanlık yapısını oluşturan diğer mevzuatın da gözden geçirilmesini gerektirecektir.

Öte yandan, TDKB Dairelerinin sektörde yürüttüğü temel görevler içerisinde güvenli yani sağlıklı tarımsal ürün arzına yönelik görevler de bulunduğu halde, söz konusu görevlerin yerine getirilmesinde personel ve altyapı itibarıyla önemli eksiklikler yaşanabildiği anlaşılmaktadır. Buna ek olarak, tarımsal üretimin bir uzantısı olan ve tarımsal hammaddenin en önemli kullanıcısı durumundaki gıda işletmelerine ilişkin izin ve denetim mekanizmasının kısmi şekilde Bakanlık tarafından yerine getirdiği gözlenmektedir. Daha açık ifadeyle,

³ Anonim. AB teknik desteği ile Bakanlık tarafından hazırlanan Geçici Kırsal Kalkınma Planı 2008-2011, 2010, Lefkoşa.

Bakanlık sadece hayvansal ürün işleyen işletmelere yönelik izleme ve kontrol yetkisine sahiptir. Diğer taraftan, bitkisel kaynakları işleyen işletmelere yönelik yaptırım gücünün KKTC Sağlık Bakanlığı tarafından kullanıldığı ancak yine altyapı ve eşgüdüm eksikliklerinden dolayı söz konusu Bakanlığın da gıda kontrol hizmetlerinin geliştirilmesi yönünde önemli eksikler yaşamakta olduğu anlaşılmaktadır.

KKTC Bakanlıklarının yapılanmasında Daireler bazında yasalarla görevlerin bölüşülmüş olması ve tek bir yasa ile Bakanlığın yapısında düzenleme yapılamaması yeniden yapılandırma taleplerinin karşılanmasında esnekliği önemli ölçüde azaltmaktadır. AB ile ilişkilerin geliştirilmesi yanında Türkiye’de son dönemde meydana genel kurumsal ve yapısal değişikliklerin KKTC kurumsal yapılarını da önemli ölçüde etkilemekte olduğu gözlenmektedir. Bu konudaki ayrıntılar bir sonraki bölümde ele alınacaktır. Özetle şunu belirtmek uygun olacaktır ki, Bakanlığın yerine getirdiği ya da çeşitli nedenlerle yeterince gerçekleştirilemeyen görevleri dikkate alındığında hem yeni bazı birimlerin Bakanlık yapısına eklenmesi hem de yeni ortaya çıkan ihtiyaçlara göre Bakanlık merkezi ve Dairelerine verilen görevlerin yeniden tanımlanması ihtiyacı kısa, orta ve uzun vadeli olarak dikkate alınmalıdır.

Bakanlığın sorumlu olduğu ve birimleri ile birlikte görev üstlendiği tarım sektörünün genel yapısının da ne yönde değiştiğinin irdelenmesi önemli görülmektedir. Bu değerlendirmeye TDKB’ndan temin edilen güncel veriler yardımcı olacaktır.

KKTC tarımının ekonomi içerisindeki yeri değerlendirildiğinde, tarımın ekonomiye katkısının son on yılda hızla azaldığı saptanmaktadır. Tarımın 2000’lerin başında gayrisafi milli hasıla (GSMH) içerisinde sabit fiyatlarla yüzde 9-10’luk ağırlığı bulunduğu izlenirken bu durum 2008 yılına gelindiğinde önemli ölçüde değişmiş ve söz konusu ağırlık yüzde 6-7 düzeyine gerilemiştir. Diğer taraftan, KKTC’de çiftçilik, ormancılık ve balıkçılık dâhil tarım sektöründe çalışan sayısı 2008 yılı itibarıyla 3 bin kişi civarında bulunmakta olup tarım istihdamının toplam istihdam içerisindeki payı yüzde 3,5’tur. 2000 yılının başında bu sayı 15 bin kişi (yüzde 17,1) dolayındayken 8 yılda çok hızlı bir şekilde azalmış, tarımdaki işgücü daha çok hizmet sektörlerine yönelmiştir. Halen çiftçilik faaliyetleri tarımsal ekonominin en büyük bölümünü oluşturmaktadır.

2000-2008 döneminde tarıma yönelik sabit yatırımlar dalgalı bir seyir izlemiş ancak toplam yatırımlardan tarıma ayrılan pay yüzde 6 düzeyinden yüzde 3'e gerilemiştir. Buna karşılık toplam ihracatta tarım ve işlenmiş ürünlerin payı 2000'lerin başında sırasıyla yüzde 31 ve yüzde 24 olmak üzere toplam yüzde 55 civarındayken 2008 yılına gelindiğinde tarım ürünleri payını korurken işlenmiş ürünlerin payı yüzde 40 düzeyine çıkmış ve toplam ihracat gelirinin yüzde 70'ini aşmıştır. Bu yükselişte kamu kesimince üretimi ve dış satımı desteklenen süt ürünlerinin payı önemli düzeydedir (tablo-1).

KKTC'nin toplam yüzölçümü, 3.355 km² olup bunun 1.870 km²'lik bölümü tarım, 643 km²'lik bölümü orman ve 163 km²'lik bölümü hali ve mera arazisidir. Toplam tarım arazisinin yaklaşık yüzde 66'sı ekilebilir ve bunun da yüzde 7,7'si sulanabilir durumdadır. Yılboyu yağışların yeterli düzeyde bulunmaması suyun adada kıt bir kaynak olmasına ve sulanabilir arazi büyüklüğünün kısıtlı kalmasına neden olurken kuşkusuz tarımsal verimin artırılmasının önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Bu da Bakanlığın tarım ve su politikasını belirleyip uygularken daha ayrıntılı değerlendirmelerle hareket etmesini, dolayısıyla kurumsal yapının bu anlamda eşgüdüm içerisinde bulunmasını gerektirmektedir.

Tablo-1: Bazı Tarımsal Göstergeler

KKTC nüfusu , çalışan sayısı ve tarım sektöründe çalışan sayısı

	2000	2005	2006*	2007	2008
Toplam nüfus	208.886	220.289	256.644	268.011	274.436
Çalışan nüfus	89.327	109.090	91.815	89.787	91.223
Tarımda çalışan	15.236	13.077	4.378	3.170	3.171
Tarım (%)	17,10	12,00	4,76	3,53	3,50

Tarım sektörünün GSMH'daki payı (1977 fiyatlarıyla, TL)

A.Toplam	9.038	13.327,0	15.090,7	15.310,8	14.797,2
B.Tarım	714	1.179,5	1.141,7	1.146,5	938,1
C.Tarım (%)	7,90	8,85	7,6	7,48	6,34
1.Çiftçilik	6,85	8,11	7,1	6,9	5,80
2.Ormançılık	0,47	0,23	0,14	0,16	0,13
3.Balıkçılık	0,56	0,50	0,34	0,42	0,41

Tarımsal sabit sermaye yatırımları (1977 fiyatlarıyla, TL)

Toplam	1.426,7	2.736,3	3.556,7	3.488,4	3.066,3
Tarım	87,20	128,4	136,3	82,3	95,6
Tarımın payı (%)	6,10	4,69	3,83	2,36	3,12

Tarımsal ürünlerin dışsatımdaki payı (%)

Toplam dışsatım	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Tarım	31,74	36,10	35,40	36,70	33,90
1.Narenciye	26,58	29,60	28,00	27,10	24,50
2.Patates	0,20	1,50	3,10	3,60	5,50
3.Canlı hayvan	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00
4.Diğer	4,36	5,00	4,30	6,00	3,90
İşlenmiş tarım ürünü	24,21	40,80	38,20	37,50	39,20

* 2005 yılına kadar DPÖ tarafından projeksiyona dayalı istihdam rakamları kullanılırken 2005 yılından sonra Hanehalkı İşgücü Anket sonuçlarına göre istihdam rakamları hesaplanmaktadır.

Kaynak: DPÖ

KKTC tarımının kuru tarım ve hayvancılık ağırlıklı bir üretim yapısına sahip olduğu görülmektedir. Tarımsal üretimin alt sektörel dağılımı değerlendirilecek olursa hayvancılık ile bitkisel üretim arasında bir dengeden bahsedilebilecektir. 2007 yılında üretici fiyatlarıyla toplam yıllık tarımsal üretimin yüzde 55'i hayvancılıktan (bunun yüzde 57'si etten, yüzde 38'i sütten, yüzde 3'ü yumurta ve baldan, yüzde 2'si balıktan) ve yüzde 45'i bitkisel ürünlerden (bunun yüzde 36'sı tarla bitkilerinden, yüzde 31'i patates ve diğer sebzelerden, yüzde 33'ü

narenciye ve diğer meyvelerden) oluşmuştur⁴. Bu denge her iki üretim dalının KKTC tarımı için eşit öneme sahip olduğu sonucunu doğurmaktadır.

2. KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞI'NIN GENEL YAPISI VE BİRİMLERİNİN FONKSİYONEL DEĞERLENDİRMESİ

Bu bölümde, KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığına düzenlenen çalışma ziyaretinde Bakanlık yetkilileriyle yapılan görüşmeler ve sonrasında Merkez teşkilatı ve Dairelerin kuruluş yasalarından kaynaklanan fonksiyonlar itibarıyla yapılan değerlendirmelere yer verilmiştir. Ancak, mevcut yapı hakkındaki genel değerlendirmelere geçmeden yeniden yapılandırma sürecinin neden bir zorunluluk haline geldiğini ortaya koymak açısından KKTC-Focus projesi kapsamında yürütülen iki ayrı çalışmada varılan sonuçlara değinmek yerinde olacaktır. Bu bağlamda, tüm kamu kurumlarını kapsayan ve hanehalkı fertleri ile kamu çalışanlarının katkısıyla yapılan iki ayrı çalışmada alınan sonuçlar aşağıda değerlendirilmektedir.

1- KKTC-focus projesi kapsamında yürütülen 'Hanehalkı Kamu Yönetimi Algı Araştırması' çerçevesinde hanehalklarının son bir yılda kullandıkları hizmetler içerisinde gıdaların güvenli/sağlıklı sunulabilmesine ilişkin denetim/kontrol hizmetlerinin önemli hizmet alanlarından birini oluşturduğu anlaşılmaktadır (ortalama her 100 hanehalkından 32,5'i bu hizmetten faydalanmaktadır). Verilen gıda güvenliğini kapsayan hizmetlerden memnuniyet düzeyi düşük görülmektedir. İlçeler bazında hizmetinden en memnun olunan ilçe Girne, en yetersiz bulunan ise Mağusa olarak kaydedilmiştir. Ancak, hizmetlerin genel seviyesinin yetersiz olduğu algısının yoğun olduğunu bir kez daha vurgulamak gerekir.

⁴ Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı, 2009, a.g.e.

Sunulan gıda güvenliği hizmetlerinden anne-babası Kıbrıs doğumlu olanlarla olmayanlar arasında büyük bir fark olmamakla birlikte Kıbrıs kökenlilerin memnuniyetinin biraz daha düşük olduğu belirtilebilir.

Söz konusu gıda güvenliği hizmetlerinin kullanımında rüşvet, torpil, kayırmacılık gibi yolsuzluk sayılabilecek olguların varlığı konusundaki sorulara karşılık hanehalklarının genelde bu tip olayların düşük ve orta düzeyde olabileceğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Öte yandan, gıda hizmetlerinde yolsuzluk algısının ilçeler bazında incelemesinde, hizmetlerinden en düşük memnuniyet beyan edilen Mağusa ilçesinin yolsuzluk açısından da olumsuz bulunduğu, buna karşılık hizmet memnuniyeti açısından görece iyi algılanan İskele ilçesinde yolsuzluk algısının yüksek kaldığı izlenmektedir. Bu durum hizmet memnuniyeti ile yolsuzluk algısı arasında bir ilişkiyi göstermekle birlikte hizmet memnuniyeti algısının düzeyi açısından tek başına açıklayıcı bir ilişki oluşturmamaktadır.

Bahsi geçen hanehalkı araştırmasında ilgi çekici bir başka sonuç ise, KKTC kökenli olsun olmasın görüş beyan eden her kesimden fertlerin KKTC’de Devletin yeniden düzenleme ihtiyacının yüksek seviyede bulunduğunu düşünmeleridir. Bununla ilişkili olarak öncelikle Bakanlıkların ve dairelerin yetkilerinin yeniden yapılandırılması ihtiyacının bulunduğu beyan edilmiştir.

Sorulara cevap veren hanehalkı fertlerinin ağırlıklı olarak Kıbrıs’ta uzun süredir yaşıyor olmaları yapılan araştırmadan elde edilen bilgilerin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Görüşülen örneklem aynı zamanda özel sektör çalışanı, öğrenci ve emeklilerden seçildiği için gıda hizmetleri memnuniyet algısının ölçülmesinde tüketici kesiminden katkılar elde edildiğini belirtmek yerinde olacaktır.

2- Bir diğer çalışma olan ‘Kuzey Kıbrıs Kamu Çalışanları Araştırması’nda Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı çalışanlarından da katkı alınmıştır. Bakanlıkta çalışmaya katılanların işlerin makul sürelerde tamamlanması, yeni fikir ve çözümler üretilmesi, kuralların belirginliği, verimli çalışma, vatandaşın verilen kararlar sonrası gerektiğinde hakkını araması v.b. konularda görevlerin yerine getirilmesinde genelde bazı aksaklıklar olduğunu kabul ettiği gözlenmektedir. Öte yandan, çalışanların

Bakanlığın/biriminin görevleri arasında tanımlanmış olup yürütülmeyen veya nadiren yapılan geçerliliğini yitirmiş işlerin varlığına dair saptamaları bulunmakta ancak bu işlerin diğer Bakanlıklara nazaran daha düşük düzeyde bulunduğunu değerlendirdikleri anlaşılmaktadır (çalışmada cevap veren Bakanlık çalışanlarının yaklaşık 1/3'ü tarafından dile getirilmiştir). Bu arada Bakanlığın/birimin temel amaçlarıyla ilgisi olmayan başka bir kurum tarafından yürütülmesi gerektiğini düşünülen işlerin varlığından da aynı ölçüde bahsedilebilmektedir.

Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı çalışanlarının üzerinde durduğu ve daha büyük ağırlıkla bahsedilen konu ise Bakanlıkta/birimde diğer kurum/birimler tarafından da yürütüldüğü için mükerrerlik, çatışma, çakışma oluşturan, tek elde toplanması gereken işlerin var olduğudur (çalışmaya katılan Bakanlık çalışanlarının yaklaşık yarısı bu düşüncededir). Bakanlık öncelikleri, yapı ve kurallarında yaygın olmasa da değişikliklerin yapıldığı bu çalışmada belirtilmektedir.

Aynı çalışmada bir başka önemli saptama tıpkı hanehalkı çalışmasında olduğu gibi kamu çalışanlarının da devletin kapsamlı bir yeniden yapılandırma çabasına girmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Bu yapılırken Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığının yapısının AB üyeliği perspektifi doğrultusunda ele alınmasının katkı yapacağı düşüncesi çalışanlarda hakimdir.

Sonuçta, her iki çalışmada elde edilen sonuçlar; Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığının daha güvenilir ve etkin bir sistem dahilinde yapılandırılarak geleceğe hazırlanması seçeneğinin önemli görüldüğünü ortaya çıkarmaktadır.

Bakanlık yapısının değerlendirmesine geçilecek olursa; KKTC Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğüne istinaden Bakanlığın yapısı Şekil-1'de verilmektedir. Bakandan sonra Müsteşar ve merkez örgütü (Bakanlık Müdürlüğü, Kırsal Kalkınma Birimi, Doğrudan Gelir Desteği Birimi, İstatistik Birimi, İthalatla ilgili Ön İzin Birimi ile Eğitim, Yayım Şubesi ve diğer hizmet birimlerini içermekte) Bakanlığın idari işleri ile kuruluş yasasına eklenememiş bazı işlevsel birimlerin yürütülmesinden sorumludur. Tarımla doğrudan ilişkili uygulamacı Daireler beş ayrı birim; Tarım, Hayvancılık, Veteriner, Devlet Üretme Çiftlikleri Daireleri ve Tarımsal Araştırma Enstitüsü şeklinde fonksiyonlarını yerine

getirmeye çalışırken doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesinde üç daire; Orman, Su İşleri ile Jeoloji ve Maden Daireleri görev almaktadır.

Bakanlık politika ve fonksiyonlarının bir bölümünün tamamlayıcısı olarak bağlı kurum ve kuruluş statüsünde çeşitli kamu iktisadi teşebbüslerinin (KİT) ve kamu şirketlerinin çalışmalarını da yakından izlemekte ve yönlendirmektedir. KİT'lerin izlediği üretim ve alım politikaları tarımsal politika hedeflerinin tamamlayıcısı olarak görülmektedir.

Bakanlık fonksiyonlarının değerlendirilmesi çalışmasında KİT'ler ayrı bir çalışmada ele alındığı için burada sadece KİT'lerin tarım politikaları ve Bakanlık teşkilatıyla ilişkileri çerçevesinde değerlendirmelere yer verilecektir.

Mevcut yapı Dairelerin fonksiyonları da dikkate alındığında Güney Kıbrıs Rum Kesiminin Tarım, Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığının teşkilat yapısını andırmaktadır (Ek-1). Bu durum halen devam eden Kıbrıs müzakereleri olumlu sonuçlandığı takdirde uyum açısından avantaj oluşturabilecektir. Öte yandan, KKTC'de mevcut yapıdaki bazı eksiklikler açısından da fikir vermektedir. Örneğin, kırsal kalkınma, gıda güvenliği gibi başlıklar ile AB'ye üyelikten doğan tarımsal destekleme, izleme, destek ödeme ve uygulamaların denetlenmesi gibi yeni yapılanma ihtiyaçları bu eksiklerden bir kaçını oluşturmaktadır.

Diğer ülke örneklerine bakıldığında, AB üyelerinden yine bir ada devleti olan Malta (Ek-2) ve 2013 yılında AB'ye yeni üye olacak görece küçük bir ülke olan Hırvatistan (Ek-3) ile henüz üye olmadığı halde uyum çalışmaları yürütülen bir diğer küçük ülke olan Kosova'da (Ek-4) ülkelerin kendine has durumları dikkate alınarak Tarım Bakanlıkları yapılanmalarını tamamlamıştır ya da tamamlamaya çalışmaktadır. Bu bölümde sadece değişik ülkeler itibarıyla bakanlıkların yapılarındaki ortak birkaç noktaya değinilirken Bölüm 3.1'de AB tarafından tarıma ilişkin bakanlıklar için öngörülen yapının ana hatları incelenmektedir.

Ülke Bakanlık yapılarının ortak noktaları öncelikle kırsal kalkınma, gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı konularında güçlü idari yapılanma içermeleridir. Ayrıca, AB'ye üyelikten doğan ya da doğacak olan ve tarımsal desteklemelerin yürütülmesi, izlemesi ve uygulamaların denetlenmesi için gerekli görülen sağlam veritabanı ihtiyacının giderilmesi ve kullanılmasına dönük yapılanma buna eklenmektedir. Ülkelerin kendi doğal kaynak ve üretim kapasitelerini dikkate alınarak balıkçılık, hayvancılık ya da bitkisel üretime yönelik hizmetlere

ağırlık verilebildiği izlenmekte ya da orman, çevre gibi sürdürülebilirlik açısından önemli görülen sektörler Bakanlık yapısı içinde yer verildiği görülmektedir. Bakanlık merkez örgütünün hizmetlerine de önem verilmekte, özellikle politika oluşturma ve değerlendirme birimleri bulunmaktadır. Diğer yandan, Kıbrıs Rum Kesimi ile Kosova için önerilmiş olan Bakanlık yapıları dışında tarımsal araştırmaya yönelik birimlerin bulunmadığı gözlenmiştir.

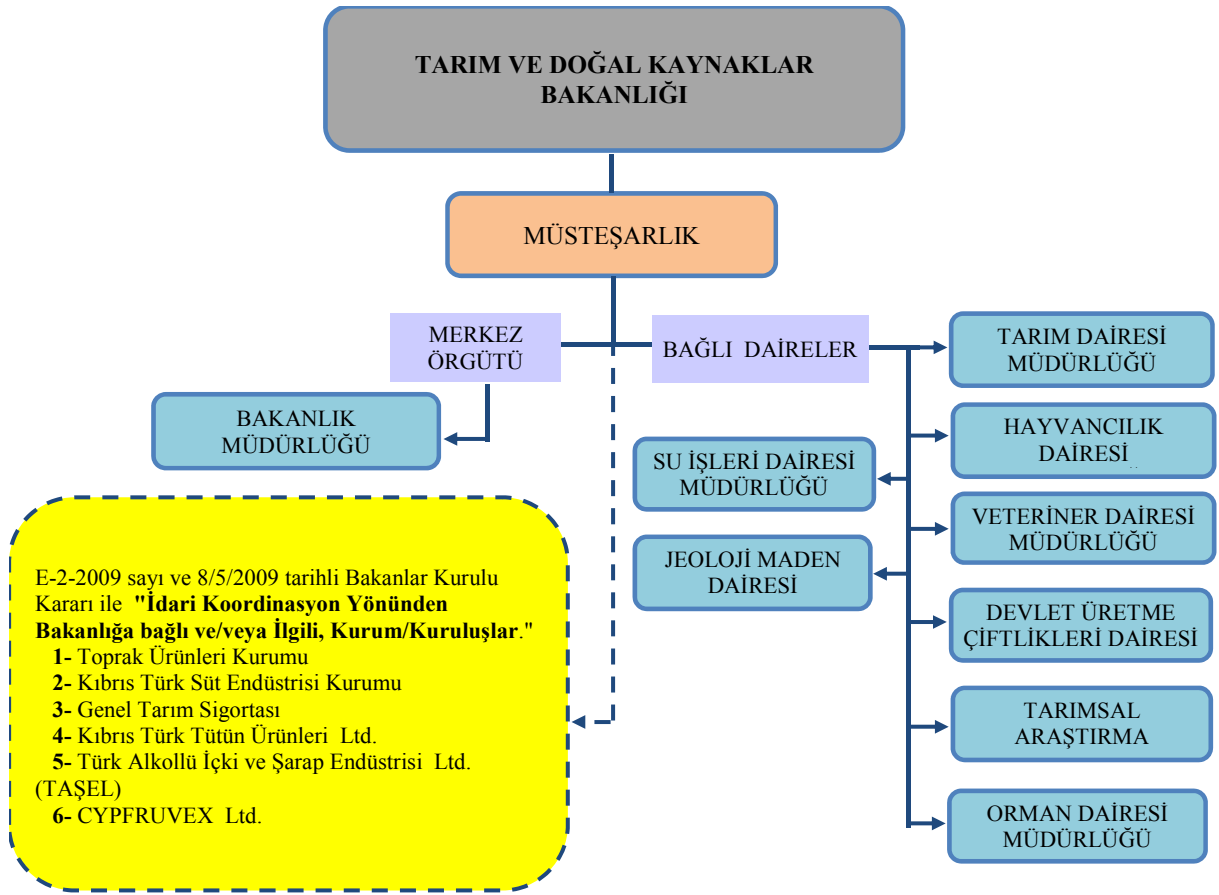
Bu bağlamda, KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'nın mevcut yapısı incelenirken hem diğer ülkelerin eşdeğer Bakanlıklarının yapıları, hem de Bakanlıkta yapılan görüşmelerde ortaya konulan görüşler kurum yapısındaki eksikliklerin daha net görülmesine yardımcı olmaktadır.

2.1. Genel Değerlendirme ve Merkez Örgütü

Bakanlık yetkilileriyle yapılan görüşmelerde kurum tarafından 2007 yılından bu yana AB'den alınan teknik yardımla yürütülen uyum programı çerçevesinde yapılanmaya ilişkin konuların da ele alındığı ve Bakanlık genelinde eksikliği görülen mevzuat ve yapısal ihtiyaçlarının gündeme geldiği saptanmıştır. Bu çalışmalar diğer tarafta siyasi olarak yürütülen Rum kesimi ile birleşme çabalarının da altyapısını oluşturmaktadır.

Bu süreçte, kırsal kalkınma konusunda önemli çalışmalar yapılmıştır. Ancak, temel altyapının kurulmasına henüz başlanamamıştır. Örneğin, destekleme sistemleri ve bilgi sistemleri altyapısı (AB tarım sisteminin uygulanmasında kullanılan Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS), Arazi Parsel ve Tanımlama Sistemi (LPIS), Coğrafi Tanımlama Sistemi (GIS), çiftçi kayıt ve hayvan kayıt sistemleri gibi) olmaması ileriye yönelik olarak benimsenecek AB ile uyumlu destek sistemlerinin kurulmasını geciktirecektir. Bu noktada, Bakanlıkta halen bir kırsal kalkınma birimi vardır ancak bu birim Bakanlık yapısına yasa değişikliğiyle eklenmemiş dolayısıyla görev tanımları resmi olarak ilan edilmemiştir.

Şekil-1: KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'nın Genel Yapısının Şeması

Yine AB uyum süreci dikkate alındığında "gıda güvenirliliği" konusunda Bakanlığın eksikleri vardır. Bitkisel ürün işleyen gıda işletmelerinin denetimi Sağlık Bakanlığı, hayvancılık işletmelerinin sağlık yönünden denetimi ile hayvansal ürün işleyen gıda işletmeleri Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı-Veteriner Dairesi, hayvancılık işletmelerinin fiziki şartları ile yem Hayvancılık Dairesi tarafından denetlenmekte, gıda işletmeleri aynı zamanda belediyelerce de denetlenebilmektedir. Öte yandan, Süt Endüstrisi Kurumu (SÜTEK) ve Toprak Ürünleri Kurumu (TÜK) gibi KİT'ler de gıdanın güvenirliliğini ve kalitesini kontrol edebilmektedir. Hayvansal gıdaların kontrolü Bakanlıkta Veteriner Dairesi laboratuvarlarında, bitkisel üretimden alınan numuneler ile Sağlık Bakanlığı tarafında yürütülen denetimlerden alınan numuneler ise Devlet Laboratuvarlarında kontrol edilmektedir. Bu laboratuvarlar altyapı olarak eksik bulunmakta ve Veteriner Dairesinde yeni bir Gıda Laboratuvarı kurulmaktadır. Ancak, eşgüdüm ve altyapı eksikliklerinin giderilmesi için yeni bir örgütlenmeye ihtiyaç

vardır. Bu aynı zamanda izlenebilirlik olarak tanımlanan çiftlikten sofraya kadar devam etmesi gereken gıda denetim altyapısının tek elden yürütülmesi için de gerekli görülmektedir.

Personel yetersizliği çok önemli bir sorun olarak tüm Dairelerde dile getirilmektedir. Yeterli teknik eleman birçok konuda bulunamamakta, bu da Bakanlıktaki gelişimi ve AB uyum çalışmalarını olumsuz etkilemektedir. Bu yönüyle Türkiye’de AB müzakerelerinin başlatılmasıyla birlikte uyum alanlarına yönelik yürütülen çalışmalarda yaşanan personel sorunlarına benzer bir süreç içinde bulunulduğu belirtilebilir.

Türkiye’de 2006 yılında yürürlüğe giren ve tarım politikalarının temelini oluşturan 5488 sayılı Tarım Yasası gibi bir temel yasa ile kabul edilmiş bir kırsal kalkınma planının bulunmaması KKTC’de temel politika dayanaklarının olmamasına, tarım politikalarında dağınıklık ve siyasi tercihlere göre esnek bir yapının oluşmasına neden olmaktadır. Bu yönüyle istikrarlı bir politika anlayışına ihtiyaç duyulabilir.

Kıbrıs Türk Çiftçi Birliği gibi üretici örgütlerinin temel isteği Bakanlık tarafından hazırlanan politikalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak ve karşılıklı danışma içinde bulunulmasıdır. Mevcut politikalar hakkındaki sorunları paylaşabilecekleri bir ortak platforma sahip olmak istemektedirler. Birliğin eğitim ve yayım konusunda Bakanlıktan beklentilerine cevap verilemediği öğrenilmiş ve Bakanlık tarafında da bu konu teyit edilmiştir. Desteklerin az sayıda büyük işletme tarafından kullanıldığı ve rekabet sorunları bulunduğu belirtilmiştir. Sektörde KİT yapılarının bulunması rekabetin gelişmesi ve pazar oluşumu için yine önemli bir sorun oluşturabilmektedir. Örgütün eğitim yayım ve danışmanlık hizmetlerine girmesi için yeterli altyapı ve Bakanlıkla ortak zemin oluşturulamadığı izlenmiştir.

1982 yılında çıkartılan Genel Tarım Sigortası Yasası ile Bakanlığın bağlı kuruluşu şeklinde tüzel kişiliği haiz bir Genel Tarım Sigortası Fonu kurulmuştur. Genel Tarım Sigortası Fonu, sadece tarımdaki doğal afet kaynaklı zararları ödemeye yönelik kurulmuşken daha sonra bitkisel ve hayvansal üretime yönelik destekleri (doğrudan gelir desteği) de yüklenmiştir. Veteriner Dairesi hayvan kayıtlarını tutarken Sigorta Fonu veritabanı bitkisel ürünlere dair verileri tutmaktadır. 1984 yılından beri Fonun uygulamada olduğu

öğrenilmiştir. Bütçesi tarımsal ürün ve girdi ithalatından alınan fonlara ve devlet KİT'lerinin alım yaptığı hububat ve sütten kesilen vergilere dayanmaktadır. Hayvan hastalıklarında brusella ve küçükbaş hayvanlarda rastlanan bir hastalığa ve doğumda düşüklere ödeme yapıldığı ancak bazı dönemler teknik olarak karşılanması gerekmeyen hastalık ve hayvan ölümlerinin siyasi nedenlerle karşılanabildiği anlaşılmaktadır. Aynı sorun, kuraklık sonrası ya da diğer doğal afetlerde de yaşanabilmekte, zarar oranına bakılmadan ödeme yapılması talepleri gelmektedir. Tarım sigortasında özel sektör açısından etkin bir pazar oluşamamıştır.

Fonun bir diğer görevi ise, DGD ödemelerini yürütmektir (71/2002 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı). Sigorta kayıtları ödemelerde esas alınmakta, uydu fotoğrafı ve beyanlar da yardımcı olmaktadır. Bitkisel üretimde kayıtları fon yönetimi birimi, hayvansal üretime ilişkin kayıtları Veteriner Dairesi tutmaktadır. Diğer yandan, süt ödemeleri ise SÜTEK tarafından yürütülmekte, üretici kooperatifleri güçlü olmadığı için sürece dahil edilmemektedir. Özetle, tarımsal sigorta ve destek ödemelerinde çokbaşlılık vardır ve izleme sistemlerinin ve istatistiklerin iyileştirilmesi olumlu katkı yapabilecektir.

2.2. Bakanlık Dairelerinin Değerlendirilmesi⁵

2.2.1. Hayvancılık Dairesi

40/1990 sayılı Yasayla 1990 yılında kurulan Hayvancılık Dairesinin Kuruluş amacı, Bakanlığın plan ve programı dahilinde hayvancılık tekniğini ve teknolojisini çiftçiye ulaştırmak, çiftçiye örnek olmak ve hayvan popülasyonunun ıslahı ile hayvansal üretimi artırmak ve geliştirmektir.

Hayvancılık Dairesi tarımsal destekleme politikalarına dair görev üstlenmemiştir. AB çalışmaları nedeniyle veteriner hizmetleri konusunda düzenlemeler yapılmakta olup yeni hazırlanan Veterinerlik Hizmetleri Yasası taslağında zootekni konusunun da Veterinerlik Dairesi içine alınmak istendiği öğrenilmiştir. Bu dairenin önemli görevlerinden olan ıslahla

⁵ Fonksiyonların ayrıntılı değerlendirmesi EK-5'tedir.

ilgili proje yürütülmemektedir. Ancak Veteriner Dairesi ile birlikte suni tohumlama projesi çalışması vardır. Soy kütüğüne dair veriler bu dairede toplanmaktadır ancak üretici birlikleri bu konuda yeterli hizmet üretememektedir. Bu daire tarafından yürütülen en önemli proje Organize Hayvancılık Bölgeleri Projesi olup altyapının oluşması için çalışma yapılmakta, inekçilik projelerine yönelik planlama yapılmaktadır. Bu konu Daire fonksiyonlarının üretimin yönlendirilmesiyle ilgili olan kısmına girmektedir.

Balıkçılık konusunda daha önce verilen destekler kaldırılmış olup konu kırsal kalkınma projeleri altında ele alınmaktadır. Balıkçılık konusunda da örgütlenme yetersiz olup bu konular daha çok kırsal kalkınma yardımlarından yararlanabilecektir. Damızlık ithali devlet üretme çiftliğine bırakılmış olup sadece hayvanın dağıtımında fiyatlandırmada Hayvancılık Dairesi görüş vermektedir. Laboratuvarıda yem kalite kontrolü yapılmakta, hayvansal ürünlere yönelik kontrol ise bulunmamaktadır. Daire, yem hammaddelerine ithalat ön izni verir ancak yem katkılarının ithalatına Veteriner Dairesi ile birlikte görüş verilmektedir. Ancak yem maddelerine yönelik Veteriner Dairesinin de çalışmaları yoğunlaşma eğilimindedir.

Dairenin fonksiyonları arasında bulunan teknoloji tanıtımına ilişkin görevlerinde yetersiz kalınmakta, sadece balıkçı barınaklarının yapımı için üniversitelerle işbirliği yapılmaktadır.

Sadece yem rasyonu ve yem üretimi konusunda üreticiye bilgi aktarımı yapılmaya çalışılmakta, üretici bilgi aktarımına ilişkin fonksiyonda personel yetersizliğinin de etkisiyle yetersiz kalınmaktadır.

Verim kontrolü ve seleksiyon kontrolü gibi fonksiyonlar yapılamamakta, verim verileri tutulmamakta, Devlet Üretme Çiftliği tarafından yürütülen çalışmaların verileri ise Daireye aktarılmamaktadır. Veteriner Dairesi ise işletmelerdeki hayvan sayılarını tutarken başka bir ayrıntıyı toplamamaktadır. Böylece hayvancılığa yönelik veri ve istatistiklerde gelişme olamamaktadır.

112 balıkçı teknesi AB tarafından onaylanmış olup Rum tarafına satış yapmaktadır. Balıkta stok yönetimi yapılmamakta ve üreticiye rutin olmayan eğitimler verilmektedir. Arıcılık için kayıt sistemi yoktur. Yayım konusunda etkinlik bulunmamaktadır.

Yine fonksiyonlardan personele yönelik hizmet içi eğitim başlığı boşta kalmakta, şubeler personel yokluğu nedeniyle çalışmamaktadır.

Özetle, Hayvancılık Dairesinin ıslah, damızlık temini ve dağıtımı, eğitim-yayım, teknoloji tanıtımı, hayvancılık üretiminin her dalında üretimi geliştirmek üzere proje üretmek, verim artışı sağlanması, veri toplama gibi temel fonksiyonlar açısından yetersizdir.

2.2.2. Veteriner Dairesi

7/1992 sayılı Yasa ile 1992 yılında kurulan Dairenin kuruluş amacı, ülkede her türlü hayvan sağlığı hizmetlerinin; temel halk sağlığı çerçevesinde hayvansal besin maddeleri üretiminin ve denetiminin; hayvanlardan bulaşan ve insan sağlığını tehdit edici nitelik taşıyan hastalıkların önlenmesinin ve giderilmesinin, hayvancılığın geliştirilmesinin; ve hayvan neslinin ıslahı ile ilgili hizmetlerin yerine getirilmesini sağlamaktır.

Bu dairenin AB uyumu konusunda çalışma yürüten en etkin dairelerden olduğu saptanmıştır. Hayvan Kayıt Yasası, Hayvan Sağlığı ve Refahı Yasası ve Veteriner Tıbbi İlaçları Yasası, Veteriner Hizmetleri Yasası gibi detay yasaların çıkartılması planlanıyor. Ancak, yasaların bu şekilde ayrıntılı düzenlenmesi ve ileride değişiklikler gerektiğinde her seferinde Meclis'ten yasa çıkartılmaya çalışılmasının veterinerlik hizmetlerinin yürütülmesinde Dairenin fonksiyonel esnekliğini ortadan kaldıracığı düşünülmektedir.

Hayvansal ürün işleyen işletmelere yönelik resmi kontrolün geliştirilmesi ve yeni istihdam sağlanması söz konusudur. Hayvansal gıdaların kontrolünde numune akışı Daire Merkezine olmaktadır.

Hayvan ıslahı konusunda kayıt ve suni tohumlama çalışmaları vardır. Bu konuda Hayvancılık Dairesi ile ortak çalışılmaktadır. Personel alınmamasına karşın geçici nitelikli personelle birlikte etkin çalışma çabasında olduğu bildirilmiştir. Öte yandan, çıkması planlanan yasalarla yeni işler için personel gerektiği, denetimler ve kayıtların düzenli tutulması için yine nitelikli teknik personele ihtiyaç duyulacağı anlaşılmaktadır.

Dairenin son dönemde en önemli yatırımlarından birisi de Ulusal Gıda Referans Laboratuvarının kurulmasıdır. Bu laboratuvar gıda denetimi için önemli bir gelişme sağlayacak ve yine teknik personel gerekecektir. Mevcut laboratuvarların analiz uyumu için cihaz gerekmektedir. Gerek Veteriner Dairesinde gerek diğer gıda kontrolü yapan laboratuvarlarda gıda ürünlerinin AB ve ISO metotlarıyla resmi kontrolü için altyapı eksiktir.

Hayvan kayıt sistemi 2005 yılında kurulmuş ancak aksaklıklar yaşanmıştır. Yeni mevzuatla kayıt sisteminin de daha iyi işlemesi amaçlanmaktadır. Sistemin teknik yeterliliği ve ayrıntıları ise tartışmalı görünmektedir. Hayvan sağlığı ve hayvancılık işletmesinin uygunluğu konusunda denetim yetersizlikleri olduğu yetkililerce ifade edilmiştir. Denetim konusunda eğitim verildiği belirtilmiştir. İthalat kontrolünde ise veteriner kontrolü için gerekli altyapının eksik olduğu bildirilmektedir.

Türkiye’de olduğu gibi AB uyumu çerçevesinde gıda işleme tesislerinin hijyen kurallarına uyumunu göstermek için sınıflama yapılacaktır. Sütte AB’ye satış yapabilecek onaylı işletmeler olduğu anlaşılmaktadır. Daire işletmelerdeki olumsuzluklar nedeniyle cezai işlem yapamamaktadır.

Bazı hayvan hastalıklarının önlenmesi gerektiği halde gerek politika önceliklerinin belirlenmesi gerekse harcama öncelikleri açısından Dairenin politika geliştirmede yetkisi kısıtlı durumdadır. Bu da önemli bir fonksiyonun yerine getirilmesini sınırlandırmaktadır.

Diğer taraftan, Dairenin tarımsal destekleme ödemelerine esas olacak verileri temin ederek bunları Genel Tarım Sigortası Fonu ödemeleri için ilgili birime iletiyor olmasının iş yüküne olumsuz etkileri olmaktadır.

Dairede yerine getirmekte zorluk çekilen fonksiyonlar Dairenin tüm etkinlik alanını kapsamaktadır. Bunlar; üretici ve işletme bazında yapılması beklenen denetim ve kontroller, çiftçi eğitimi, hizmet içi eğitim ve tüketici bilgilendirme, halk sağlığı açısından zoonoz hastalıklara ilişkin araştırmalar yürütmek, hayvan ve hayvansal ürün taşıyan araçların uygunluğunun denetimi, işlenmiş ürünlerden üretim ve pazarlama aşamasında rutin numune alımı ve analizi şeklinde sıralanabilecektir.

2.2.3. Orman Dairesi

59/1989 sayılı Yasa ile Dairenin kuruluş amacı, ormanları korumak, geliştirmek, yenilerini ihdas etmek, orman ürünlerini değerlendirmek ve milli parklar ile çevreyi geliştirmek olarak açıklanmıştır.

Orman Dairesinde fonksiyonlar belli ölçüde döner sermaye işletmesince yerine getirilmektedir. Ancak fazla istihdam sorunu vardır ve döner sermaye bütçesi işçi maliyetlerine yetmemekte ve proje yapılamamaktadır. Personelde nitelik sorunları vardır.

Dairede özel fidan üretimi dışında üretim yoktur. Ancak, özel sektörde rekabet zayıf olduğundan bazı alanlardan çekilmek mümkün değildir.

Milli parkların ve özel çevre koruma alanlarının ilanı konusu Çevre Yasası ile Orman Dairesinin elinden alınmıştır. Bu da Dairenin işleyişini sınırlamakta, Çevre Koruma Dairesi ile yetki çatışması yaratmaktadır. Diğer taraftan, Madenler Yasasına göre orman arazisinde kurulacak taş ocakları için Orman Dairesinden görüş alınmakta ancak görüşe uyulmayabilmektedir. Bu konuyu Jeoloji ve Maden Dairesi denetlemekte fakat Orman Dairesi fonksiyonlarını bir anlamda sınırlamaktadır.

Kaymakamların alçak ormanların 1983 yılında yüksek orman ilan edilmesiyle orman üzerinde yetkileri sadece 1983 öncesinde kullanılan alanlarla sınırlandı. Bu alanlar üzerinde Orman Dairesinin tasarrufu bulunmamaktadır.

Dairenin su toplama havzalarında erozyonu en aza indirmek alması gereken önlemler konusundaki fonksiyonunda su havzasının ıslahı anlamında Belediyeler, Su İşleri Dairesi ve Çevre Koruma Dairesi de görevler yaptığından görev çakışması ve eşgüdüm sorunu çıkabilmektedir.

Orman ürünlerinin standardizasyonu konusunda hiçbir çalışma yapılamamaktadır. Av hayvanları ve av turizmine ilişkin fonksiyonlar da daha ziyade bu konuda faaliyet gösteren

sivil toplum örgütlerince yürütölmekte, ancak idari konularda Dairenin zayıflıklarının bulunduğu anlaşılmaktadır.

Ormancılık hizmetlerinin gerektirdiği nitelik ve nicelikte harita ve planların yapılması ile ormanların sınırlandırılması ve kadastro sunun yapılması fonksiyonlarında zorluk bulunmaktadır. Zira, Tapu ve Kadastro Dairesinin tescili sonrası Orman Dairesi bu konuda hizmet verebilecektir.

Fonksiyonlar genel açıdan değ erlendirildiğ inde, politika ve uygulamada mevzuattan ve teknik personel sayısından kaynaklanan sorunlar vardır. Ayrıca, yeni proje oluşturulması, ağ aç materyali yetiştirilmesi, denetim, izleme, envanter hazırlama, eğ itim-yayım hizmetleri tam anlamıyla yerine getirilememektedir.

2.2.4. Tarımsal Araştırma Enstitüsü

62/1988 sayılı Yasa ile kurulan Enstitünün kuruluş amacı, devlet sınırları dahilindeki tarımsal alanlarda günün gerçeklerine uygun olarak bilimsel ve uygulamalı araştırmaların yapılmasını sağlamak ve sonuçlarını yayımlamaktır.

Dairenin KKTC'nin tarım politikası ve kalkınması açısından tarımsal araştırma politikasının belirlenmesi için ç alışma yapması, yine tarımsal araştırma politikası ilke ve hedeflerine uygun araştırma projeleri hazırlayarak yönetmesi ve izlemesi gerekmekte ancak teknik personel eksikliği nedeniyle bunu yeterli ölçüde yerine getirememektedir. Ayrıca, ülkenin bitkisel ve hayvansal gen kaynaklarını korumak, geliştirmek ve kayıtlarını tutmak gibi çok önemli bir fonksiyonu da yeterli altyapı ve personel olmadığı için yapamamaktadır.

Eksik proje konuları ç alışarak ihtiyaç analizi yapıldığı yetkililerce iletilmiştir. Enstitü ilgili verileri toplayarak diğer birimlerle paylaşmıştır. Eğ itimler kısıtlı imkanlarla sürdürölmektedir.

Personel eksikliği en önemli sorunlardandır. 'İslahçı hakları yasası' ya da baş ka teş vikler olmadığı için araştırmacıların özendirilemediği belirtilmiştir.

Daha çok bitkisel üretim konusunda projeler vardır ve üretim metotlarının elverişliliğinin saptanması, araştırma sonuçlarının ilgili dairelerle işbirliği yapılarak çiftçilere ulaştırılmasına ilişkin fonksiyon da sınırlı şekilde yayınlarla yerine getirilmeye çalışılmaktadır. Hayvancılık projeleri kısıtlı olup altyapı yetersizdir. Gıda ve yem konusunda araştırma yoktur.

Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirebildiği düşünülmemektedir.

2.2.5. Su İşleri Dairesi

39/1988 sayılı Yasa ile Daire, ülkenin her türlü su kaynakları ile buna bağlı tarımsal kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını, geliştirilmesini sağlamak amacı ile kurulmuştur.

Adada su kaynaklarının kıt olması bu Dairenin önemini artırmaktadır. Ancak, tarım alanlarının kısıtlı ölçüde sulanıyor olması Dairenin tarımla olan ilişkisini zayıflatmaktadır.

Su İşleri Dairesinin fonksiyonları arasında değiştirilmesi gerekenlerden başlıcası, kanalizasyon işleriyle olanlardır. Kanalizasyonların toplanması ve zararsız hale getirilmesi konusu Belediyelere bırakılmıştır. Ancak içme ve kullanma sularının temini ile arıtılmış suların kullanıma alınması bu dairenin fonksiyonları arasındadır. Sulama, kurutma, taşkın kontrolü, içme, kullanma ve sanayi suyu sağlama maksatlı su kaynaklarını geliştirme projelerinin planlaması da önemli bir fonksiyondur. Türkiye'den 2014 yılında KKTC'ye gelmesi beklenen su kaynağı tüm yapıyı etkileyebilecek nitelikte olmakla birlikte, suyun kullanımı açısından işletmeye dönük fonksiyonlarda belirsizlik olduğu bildirilmiştir.

Dairenin uygun sulama tekniğini saptanması ve bu tekniğin uygulanır hale getirilmesi şeklinde verilen fonksiyon Tarım Dairesi tarafından yerine getirilebilir görülmektedir. Fonksiyonları itibarıyla tarımsal sulamayla ilgilenilse de bu Dairenin tarıma ilişkin doğrudan görevleri fazla değildir.

Bir başka konu ise Su İşleri ile Jeoloji ve Maden Dairelerinin 1980'lerin sonunda birbirlerinden ayrılmış olmalarıdır. Suyun kalitesinin korunması ve yeni kaynakların

araştırılması, mevcutların yönetimi vb. fonksiyonların çoğunda iki Daire arasında işbirliği yapıldığı anlaşılmaktadır.

2.2.6. Jeoloji ve Maden Dairesi

60/1989 sayılı Yasa ile kurulan Dairenin kuruluş amaçları şunlardır: Ülkenin genel jeoloji, hidroloji, maden, endüstriyel hammadde, taşocağı malzemesi, jeofizik, jeomorfoloji ve hidroloji etütlerini yapmak, rapor ve haritalarını hazırlamak; yeraltı suyu, maden, endüstriyel hammadde, enerji hammaddesi ve taşocağı malzemesi kaynaklarını araştırıp bulmak ve bu kaynakların ülke yararına en iyi şekilde işletilmesini yapmak/yaptırmak ve yönlendirmek; baraj-gölet, yerleşim yeri ve büyük yapıların zeminlerinin jeoloji etütlerini yapmak; deprem, heyelan gibi doğal afetlerin incelenmesini yapmak, olası heyelan bölgelerini saptayarak gerekli raporları hazırlamak ve gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak.

Jeoloji ve Maden Dairesinde maden konusunda önemli bir faaliyet bulunmamakta sadece taş ocaklarına ilişkin düzenlemeler ve izinler yürütülmektedir.

Fonksiyonlar geneli itibarıyla değerlendirildiğinde su kaynaklarına ilişkin fonksiyonlarda Su İşleri Dairesi ile paralellik ve tamamlayıcılık bulunmaktadır.

KKTC’de su hakkında 13 farklı düzenleme bulunduğu ve bu nedenle mevcut yapının karmaşıktığı öğrenilmiştir. Etkin Su Yönetimi Yasası taslağının çalışıldığı ve Daire fonksiyonlarının bir kısmının bu yasayla belirginleşeceği anlaşılmaktadır. Yasa taslağına göre Bakanlıkta koordinasyon grubu kurulacak ve eşgüdüm iyileştirilecektir.

Bu Dairede de personel açığı vardır. Ancak etkin çalışmayla eleman ihtiyacının azalacağı belirtilmektedir.

Petrol Yasası gibi petrol aramaları dahil enerji politikalarını da kesen konularda düzenleme yapılması beklenmektedir. Diğer taraftan, Dairenin su ve diğer doğal kaynak rezervi araştırma, arama, yönetme, geliştirme konularındaki fonksiyonları çoğunlukla personel sorunları nedeniyle yerine getirilememektedir.

Yeraltı su kaynaklarının işletilmesi ve bunların kirliliğinin önlenmesi, enerji hammaddelerinin araştırılması ve bu fonksiyonların yerine getirilmesini sağlayacak altyapının kurulması ve/veya analizlerin yapılması konularında Dairenin diğer Dairelerle görev çatışması yaşamaması söz konusudur.

2.2.7. Devlet Üretim Çiftlikleri Dairesi

1990 yılında 11/1990 sayılı Yasa ile kurulan Dairenin kuruluş amacı, devletin tarımsal verimini artırmak; üretimini çeşitlendirmek ve ürün kalitesini yükseltmek amacı ile ihtiyaç duyulan iyi tohumluk ve damızlık hayvan (büyükbaş ve küçükbaş) ihtiyacını karşılamaktır.

Devlet Üretim Çiftlikleri Dairesi çok yoğun faaliyet içerisinde bulunan bir Daire olmamakla birlikte büyük arazileri bulunmaktadır. Tohumluk, damızlık ihtiyacını sağlamak için çeşitli kaynaklardan yüksek vasıflı tohum, canlı hayvan sağlayarak denemek ve bunları kendi işletmelerinde üretmek ve çiftçiye intikal ettirmek gibi fonksiyonlar öngörülen Dairede sertifikalı tohum üretimi ilk defa 2011 yılında başlatılmıştır. Damızlık hayvanlar tarafından üretilen süt SÜTEK'e verilmektedir. Damızlık üretilip ya da ithal edilip satılabilmektedir. Yetkililerden alınan bilgiye göre, Türkiye'den su getirildiği takdirde tohumculukta sertifikalı tohum üretiminin artması, AB ile proje dahilinde alınacak ek kaynaklarla tohumculuğun geliştirilmesi söz konusu olacaktır. Ancak Dairenin tohum sertifikasyonu görevinin Tarım Dairesinde olması planlanmaktadır.

Dairenin, çiftçilerin tarım alet ve makinelerini bedel karşılığında onarma fonksiyonunun yerine getirilmesi planlanmamakta ancak mevcut makine parkı kiraya verilebilmektedir.

Hastalık ve zararlılarla mücadele etmek üzere gerçek ve tüzel kişilere bedel karşılığında hizmet sunma fonksiyonunun da Tarım Dairesi gibi başka Daire fonksiyonları ile çatıştığı gözlenmektedir.

Bu Dairenin eğitim ve yayım fonksiyonlarını yerine getirmesi önemli olmakla birlikte bunun düzenli biçimde başarılamadığı öğrenilmiştir.

2.2.8. Tarım Dairesi

1988 yılında 48/1988 sayılı Yasa ile kurulan Tarım Dairesinin kuruluş amacı, çağdaş tarım tekniği ve teknolojisini çiftçiye ulaştırmak; tarım üretimini ekonomik koşullara göre düzenlemek, ıslah etmek, uyarmak, tarım sektörünün kalkınması için önderlik yapmak, tarımsal üretimi artırmak ve çiftçinin kazanç ve refahını yükseltmektir.

Tarım Dairesi de Veteriner Dairesi gibi AB politikalarına uyum konusunda kapsamlı çalışmalar yürütmektedir. AB yapısının benimsenmesiyle mevcut teknik eleman ihtiyacının daha da artacağı öngörülmektedir.

Tarımsal desteklerden olan doğrudan gelir desteğinin alan bazlı kontrolü bu Dairece yapılmakta, diğer destekler de izlenmekte, kaydedilmekte ve Sigorta Fonu tarafından ödenmektedir.

Sebze tohumu ve fidesi ile damızlık meyve fidanı ile diğer üretim araçları ihtiyacını karşılamak için çeşitli kaynaklardan faydalanarak üretim yapmak gibi teknik bir fonksiyonun araştırma, üretme ve dağıtım içeriyor olması ve aynı zamanda özel sektör tarafından da yerine getirilebilecek bir fonksiyon olması yeniden değerlendirilmesi gereğini göstermektedir.

Eğitim ve yayım, çiftçilere yönelik hizmetleri içeren fonksiyonların gözden geçirilerek diğer Dairelerle çakışma veya çatışma görülenleri değiştirmek gerekebilecektir. Örneğin, tarımsal sulama, kurutma, toprak koruma ve toprak ıslahı gibi konularda proje yapılması ve çiftçilere yardımcı olunması fonksiyonu bunlardan biridir. Döner sermayeli olarak yürütülen fonksiyonlarda da yine diğer Dairelerle çakışmalar olduğu gözlenmektedir.

Dairenin çeşitli konularda proje hazırlama kapasitesinin personel eksikliği nedeniyle zayıf olduğu belirtilmekte bu yöndeki fonksiyonlarının da yerine getirilemediği anlaşılmaktadır. Örneğin, toprak, su, gübre ve yaprak analizlerini yapmak, gübreleme programları hazırlamak, etkin ve ekonomik olan sulama yöntemlerini araştırıp bulmak ve yaygınlaştırmak vb. fonksiyonlar bunlardan birkaçı olarak sayılabilecektir.

3. KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞININ YENİDEN YAPILANDIRMASI İÇİN ÖNERİLER

KKTC'nin ulusal ve uluslararası alanda yaşanan değişimlere uyum sağlayabilmesi açısından tüm idari yapısında değişimlerin öngörüldüğü bir dönemde Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığının yeniden yapılandırılması da çeşitli açılardan değerlendirilmelidir. Bakanlığın yeniden yapılandırılmasında bazı hususların esas alınabileceği düşünülmektedir. Bunlardan ilki AB'ye ilişkindir. AB'nin tarım, kırsal kalkınma, hayvan ve bitki sağlığı ile gıda güvenliği konularında yaşadığı değişimler, AB ile üyelik müzakerelerine girmiş olan Türkiye dahil diğer ülkelerde de esas alınarak idari yapılarda da değişimi getirmektedir. İkinci bir değişim gereği, KKTC gibi ada ülkelerinde yaşanmış olan değişimler olabilir. Söz konusu değişimlerde de AB ve uluslararası anlaşmaların ve ticaretin etkileri olmaktadır. Bir diğer husus ise, yine AB ile bağlantılı gibi görünmekle birlikte Rum Kesimi ile KKTC arasında kurulabilecek idari birlikteliğin sonuçlarına bağlı görülmektedir.

Tüm bu hususlar ayrı ayrı dikkate alındığında bile sonucun ortak noktalara varması olasıdır. Çünkü, KKTC'nin ticari ambargodan sıyrıldığı ve dünya ile entegre olduğu bir döneme girildiğinde KKTC'nin AB ve Türkiye ile daha yakın ilişkiler kurması ve bu anlamda tarım ve gıdalara ilişkin yapı ve mevzuatta bu ülkelere yakınsaması uygun bir seçim olarak ortaya çıkmaktadır. Günümüzde AB ile teknik işbirliği çalışmaları da dikkate alındığında, politik seçimin de bu yönde olduğu anlaşılmaktadır.

3.1. AB Mevzuatına Uyum Çerçevesinde Tarım Bakanlığı Yapılarında Olması İstenen Temel İdari Özellikler

AB tarım, kırsal kalkınma, veteriner hizmetleri, bitki sağlığı ve gıda güvenliği mevzuatı dikkate alındığında AB'nin yönetim organları tarafından üyelik görüşmeleri yürütülen veya AB

ile ticari ilişkileri olan ülkelere önerilen temel bakanlık yapısı ve fonksiyonlarında da belli bir çerçeve öngörülmektedir⁶.

Bu çerçevede,

- 1- Tarım ve Kırsal Kalkınma konularını yöneten, tarımsal ürün ve hizmetler ile kırsal kalkınma, balıkçılık ve ormancılık konuları dahil olmak üzere gerekli politikaları uygulayan bir Bakanlık;
- 2- Hayvan tanımlama sistemi altyapısı olan bir Veterinerlik birimi;
- 3- Bitki Sağlığı birimi;
- 4- Gıda Güvenliği kurumu ya da birimi;
- 5- AB politikaları kapsamında yürütülen destek, müdahale ödemeleri ve kırsal kalkınma yardımlarını yöneten Ödeme Ajansı;
- 6- Tarım alanları, hayvan kayıtları, tarım ve gıda işletmeleri kayıtlarını izleyebilen ve Ödeme Ajansı ile birarada çalışan bir Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS);
- 7- Kırsal Kalkınma politikaları uygulama ve izleme birimi;
- 8- Diğer; Çiftlik Muhasebe Veri Ağı, Piyasa Bilgi Sistemi vb.

AB'nin bu çerçevedeki önerilerinin bir yansıması olarak bu çalışmada daha önceki bölümlerde de atıf yapılan Avrupa Birliği Teknik Destek ve Bilgi Değişim Ofisinin (TAIEX) desteğiyle yapılmış olan çalışma sonucunda 2009 yılında KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı tarafından yayınlanan Tarım Stratejisi raporunda Bakanlığın yeniden yapılandırılması için benzer öneriler getirilmiştir.

Diğer taraftan, T.C. Yardım Ofisi Başkanlığı eşgüdümünde yürütülen KKTC Tarım Stratejisi Belgesi (2011-2015)'nde ise;

- 1- Nitelikli personel istihdamına yönelik bir sistem kurulması;

⁶ Anonim. "Functional Review of the Ministry of Agriculture, Forestry and Rural Development", HELM Corporation, Consulting and Public Management Group, Governance institute Slovakia and Altair Asesores tarafından uygulanan proje raporu, Kosova, 2009.

- 2- Modern teknolojiyi geliştirmeye yönelik AR-GE öncelik alanlarının belirlenerek araştırma enstitüsü kapasitesinin güçlendirilmesi;
- 3- Tarımsal piyasaların izlenmesi, destekleme hizmetlerinin yürütülmesi ve eşgüdüm sağlanmasında görev alacak bir birimin oluşturulması;
- 4- Eğitim, Yayım Şubesinin güçlendirilmesi;
- 5- Ulusal gıda referans laboratuvarının oluşturulması;
- 6- Doğrudan ödemelerle ilgili politikaları ve programları oluşturacak birimin oluşturulması;
- 7- Kırsal kalkınma plan ve stratejilerini oluşturacak birimin kurulması

gibi hedefler ortaya konulmaktadır.

Ele alınan farklı çalışmalarda getirilen öneriler birbirine benzemekte ve bunlar da AB ile üyelik ilişkisine girmiş olan ülkeler için önerilen yapıyla büyük ölçüde çakışmaktadır.

Bakanlık teşkilatıyla yapılan görüşmeler sonrasında yukarıda açıklanan hususlar bağlamında bazı konularda benzer yapıların gerekliliğı üzerinde görüş birliğı oluşmuştur. Ancak, mevcut yapı ve fonksiyonlar göz önüne alınarak daha detaylı ve önceliklerin ortaya konulduğu bir değerlendirme yapılması uygun olacaktır.

3.2. Değerlendirme ve Öneriler

3.2.1. Bakanlık Merkez Örgütü

- Bakanlıkların kuruluş yasasından kaynaklanan örgütlenme biçiminde Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı için bir Bakanlık müdürlüğü öngörülmüş olması kapsamlı uygulamaları yürüten ve gelecekte daha da kapsamlı işler yapması beklenen Bakanlığın çalışmaları açısından gözden geçirilmesi gereken bir husustur. Müdürlük makamı Türkiye’de müsteşar yardımcılığı karşılığı olarak kabul edilirse söz konusu makam sayısının artırılması işbölümü ve işleyiş açısından uygun olacaktır. **Bakanlık müdürlüğü sayısının üç olması;** birinin Bakanlığın iç işleyişı, insan, araştırma ve

teknoloji altyapısıyla, ikincisinin üretim ve destekleme politikalarından ve diğerinin ise gıda güvenliği, bitki sağlığı ve veterinerlik ile doğal kaynakların yönetimine ilişkin konulardan sorumlu olması.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 57/1977 Bakanlıkların Kuruluş İlkeleri Yasası

Bu değişiklik uzun vadeye bırakıldığı takdirde, Bakanlık müdürünün iş yükünü azaltmak üzere Müsteşar ve Bakanlara doğrudan bağlı birim sayısının artırılması düşünülebilecektir.

- Bakanlık politikalarının **Tarım Kanunu, Kırsal Kalkınma Planı ve Programı** gibi yasal metinlere dayanmıyor olması nedeniyle bu yönde düzenlemeler öngörülmesinde yarar vardır. Bu düzenlemeler tarım politikalarının siyasi beklentilere göre kullanımını ve etkinliğinin azaltılmasını önleyebilecektir. Buna bağlı olarak tarım ve işlenmiş ürünleri de kapsamak üzere uygulanacak politikaları araştırmak, önermek ve ilgili Daire ve kurumlarla eşgüdüm sağlamak üzere bir **Politika Geliştirme ve İzleme Şubesi** oluşturulması gerekli görülmektedir. Kurulacak birimin doğrudan müsteşara bağlı çalışması ve Daireler üstü tutulması düşünülebilir. Halen Tarımsal Planlama ve Geliştirme Uzmanı kadrosu marifetiyle yürütülen faaliyetlerin daha sistematik ve biraz daha genişletilmiş bir kadroyla yerine getirilmesi uygun olacaktır. Politika Geliştirme ve İzleme Şubesi aşağıda önerilecek bazı birimlerle birlikte merkez örgütü içerisinde ayrı bir Dairenin (Merkez Hizmetleri Dairesi gibi) altında da ele alınabilir çünkü fonksiyonları tüm Bakanlığı bağlayıcı nitelikte olacaktır. Bu Şubenin önerdiği politikaların tartışılarak uygulama kararının alındığı tüm Dairelerin müdürlerinin katıldığı, müsteşar ve gerektiğinde Bakan tarafından başkanlık yapılacak bir “Eşgüdüm Kurulu”nun kurulması önerilmektedir.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 57/1977 Bakanlıkların Kuruluş İlkeleri Yasası, 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğü, Bakanlık tarafından hazırlanacak Tarım ya da Tarımsal Destekleme Yasasının çıkartılması ve tercihen Bakanlar Kurulunca kabul edilecek Kırsal Kalkınma Planı/Programının yürürlüğe konulması.

- Kırsal kalkınma programı yardımları, DGD gibi tarımsal destekler, Tarım Sigortası Fonu ödemeleri, ihracat yardımı ve sektörel destekler konusunda bir merkezden izlenen ve daha önce bahsedildiği gibi tarım bilgi sistemleri ile desteklenen bir bütçeleme ve ödeme organizasyonunun oluşturulması, bunun aynı zamanda harcama denetimine de yardımcı olması tarıma ayrılan bütçenin daha iyi yönetilmesini sağlayacaktır. Bu organizasyonun sağlanması için AB sisteminde olduğu gibi bir Ödeme Ajansı kurulması için üyeliğin beklenmesi uygun olacaktır. Bunun yerine, tarım politikaları için sağlanan kaynağı eşgüdüm içerisinde değerlendirmek ve amaca uygun harcanmasını sağlamak üzere bir **Bütçeleme ve Ödeme Şubesi** kurulmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu birim Genel Tarım Sigortasının da amacına uygun işletilmesine yardımcı olurken muhasebenin tek elden yürütülmesini sağlayacaktır. KKTC Bütçe Dairesiyle olan ilişkileri de bu birim yürüteceğinden daha verimli kurumsal ilişkinin de kurulabileceği düşünülmektedir. Bu birim, Politika Geliştirme ve İzleme Şubesi için önerilen merkezde bir Daire altında çalışma alternatifi dikkate alındığında söz konusu Daire içerisinde ele alınabilir çünkü fonksiyonunu Bakanlık genelinde yerine getirecektir.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 57/1977 Bakanlıkların Kuruluş İlkeleri Yasası, 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğü, gerekirse Bütçe mevzuatı.

- Bakanlıkta halen faaliyet göstermeye çalışan ve çeşitli çalışmalar yürüten bir kırsal kalkınma birimi vardır. Ancak bu birimin fonksiyonu tanımlı değildir. Bakanlık örgütlenme yasasına dayalı kurulmamıştır. Kırsal kalkınma için hazırlanacak mevzuat altyapısının yanında proje kabul ve izleme prosedürü gerekecek, ayrıca diğer Bakanlık Daireleri de dahil birçok kamu birimiyle ortak çalışılması söz konusu olduğundan **Kırsal Kalkınma biriminin Daire şeklinde yapılanması** uygun olacaktır. Bu Dairenin ödemeler itibarıyla Bütçeleme ve Ödeme Şubesiyle yakın çalışması da gerekecektir. Bu Dairenin proje yönetimi (proje duyurusu, başvuru kabulü, ön inceleme vb.

fonksiyonlarıyla) ve proje izleme ve kontrol (kabul edilen projelerin izlenmesi, harcamaların kontrolü vb. fonksiyonlarıyla) şubelerini içermesi gerekebilecektir. Projelerin ön incelemesi sonrası Kırsal Kalkınma Dairesinin Bakanlık nezdinde kurulacak ve Bakan tarafından seçilecek belli sayıda Daire müdürü ve Bakanlık müdüründen oluşan bir Proje Değerlendirme ve Seçim Komisyonu tarafından karar verilecek projelere kaynak ayrılmasını sağlaması ve bunları izlemesi önerilmektedir. Kontroller sonrası projelere yapılacak ödemeler Bütçeleme ve Ödeme Şubesince gerçekleştirilecektir.

Türkiye ve AB ülkelerindeki örnekler kırsal kalkınma konusunda çalışan örgütlerin bağımsız ve AB tarafından denetlenebilir olmasını gerektirmektedir. Halen bu yönde bir gereklilik olmayabilir ancak orta ve uzun vadede bir Plan hazırlanması ve AB fonlarından aktarım yapılması öngörülüyorsa, kurulacak Dairenin mali özerkliğe sahip Bakanlıktan ayrı bir kuruluşa dönüştürülmesi gerekebilecektir. Halen Türkiye'deki Kalkınma Ajansları vasıtasıyla yürütülen ya da yürütülecek olan programlar önemli bir deneyim sağlarken kurulacak yapı açısından daha fazla fikir verebilecektir.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 57/1977 Bakanlıkların Kuruluş İlkeleri Yasası, 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğü, tercihen Bakanlar Kurulunca kabul edilecek Kırsal Kalkınma Planı/Programının yürürlüğe konulması.

- Bakanlıkta Tarım, Orman ve Devlet Üretim Çiftlikleri Daireleri ile Tarımsal Araştırma Enstitüsünün görevleri arasında **eğitim ve yayım yapma fonksiyonları** bulunmaktadır. Aynı zamanda Bakanlık merkezinde Eğitim, Yayım Şubesi görev yapmaktadır. Bu alandaki fonksiyonların eşgüdüm içerisinde ve etkin yürütülmesi önerilebilecektir. Bunun gereği olarak eğitim ve yayım konusunda yeterli hizmet veremeyen Dairelerin söz konusu fonksiyonu yerine getirmeleri yerine bunun merkezden öncelikler dahilinde yürütülmesi ve çiftçi örgütleriyle bu yönde ortak hareket edilerek ihtiyaç

analizine bağlı ortak çalışmalar yürütülmesi olumlu olabilecektir. **Bu konuda mevcut yapı güçlendirilerek devam edebilir ve merkezde kurulacak merkezi hizmetlere dönük Daire altında yer alabilir.**

- Bakanlıkta çok ciddi nitelikli personel açığı vardır. **Doğrudan merkeze bağlı bir Personel şubesi** oluşturularak Bakanlıkın teknik kapasitesinin en st düzeyde yaptırılacak planlama ile üzülmesi gerekli görülmektedir. Bu şube de önerilen diğer şubeler gibi merkezde bir Daire altında ele alınabilir.

3.2.2. Bakanlık Daireleri

- Bakanlık Dairelerinin değerlendirilmesinden çıkan önemli sonuçlar bulunmaktadır. Bunlardan en temel değişiklik alanlarından birisi, Jeoloji ve Maden Dairesine ilişkindir. Söz konusu Dairenin son dönemde daha çok yeraltı petrol zenginliklerinin araştırılması ve arama çalışmaları, su kaynaklarının araştırılması ve korunması gibi konularda çalışmakta olduğu, Petrol Yasası taslağı üzerinde çalıştığı belirlenmiştir. Bu durum söz konusu Dairenin önümüzdeki dönemde enerji konularına doğru daha eğilimli olabileceğini göstermektedir. Bakıldığında Dairenin Su işleri Dairesi ile çakışan görevleri de olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, **Jeoloji ve Maden Dairesinin Ekonomi ve Enerji Bakanlıkına aktarılmasının** daha isabetli olacağı düşünülmektedir. İncelendiğinde Ekonomi ve Enerji Bakanlıkında enerjiye veya enerji kaynaklarına yönelik bir Daire bulunmaması da bu düşünceyi kuvvetlendirmektedir. Söz konusu Dairenin evre Koruma ve Su işleri Daireleri ile belediyelerce verilen hizmetlerde yaşamakta olduğu yetki çatışmalarının giderilmesi yeni yapı içerisinde gerçekleştirilmelidir.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğü ve Jeoloji ve Maden Dairesi Yasası.

- Bakanlığın hizmet dairelerinden olması gereken Hayvancılık Dairesinin işlevlerinin zayıflamış olduğu ve personel sorununun da bulunduğu anlaşılmaktadır. **Hayvancılık Dairesinin üretime yönelik yürütülen görevlerinin Tarım Dairesindeki üretime yönelik görevlerle birleştirilerek** ve önceki bölümde fonksiyonlar için yapılmış olan değerlendirmeler dikkate alınarak bir **Tarımsal Üretimi Geliştirme Dairesi** kurulması faydalı olabilecektir. Tarım Dairesinin bitki sağlığına ilişkin tüm görevleri ayrılmalı ve **Bitki Sağlığı ve Gıda Güvenliği Dairesi** olarak kurulacak yeni bir Dairede ele alınmalıdır.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğü, kaldırılan Dairelerin yasalarının da kaldırılması, yeni Daireleri kuran yasaların çıkartılması.

- Bu Dairenin organik tarım gibi yeni yapı ihtiyacı bulunan ve organik üretimde yetkilendirme, denetim ve politika geliştirmeye yönelik çalışacak bir **Organik Üretim Şubesini** içermesi, eşgüdüm açısından önemli görülmektedir. Yine son dönemde önemli üretim metotlarından olan iyi tarım uygulamaları gibi yaygınlaştırılması ticaret açısından önemli olabilecek yöntemlerin de aynı Dairede değerlendirilmesi ve düzenlemelerin yapılması önerilebilecektir. Bu dairenin altında halen Hayvancılık Dairesi altındaki tüm şubeler bulunurken Tarım Dairesi altındaki şubelerin gözden geçirilerek sulama ve toprak koruma şubesi, tarımsal mekanizasyon şubesi, bitki besleme ve verimlilik şubesi, tarla, endüstri ve bağ-bahçe bitkileri şubesi şeklinde bir yapının kurulması akla gelmektedir.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğü, Tarım ve Hayvancılık Dairelerinin Yasaları

- **Bitki Sağlığı ve Gıda Güvenliği Dairesi** hayvan sağlığı boyutu Veteriner Dairesinde yürütülmek üzere bir arada ele alınarak yürütülebilir. Gıda güvenliğine ilişkin fonksiyonların bir kısmının Veteriner Dairesinde yürütülen hayvansal kaynaklı ürün işleyen işletmelerin ve gıda ürünlerinin denetimini içermesi düşünülmektedir. Sağlık Bakanlığınca yürütülen diğer gıda işletmelerinin denetimine yönelik görevleri de orta

vadede bu Daire üstlenebilecektir. Kısa vadede, Kıbrıs Rum Kesimi⁷ ve Malta⁸'da olduğu gibi iki Bakanlık arasında politika oluşturulması ve eşgüdüm için bir 'Gıda Güvenliği Kurulu' oluşturulabilir. İş yükü açısından bitki sağlığı ve gıda güvenliğinin birarada olması Bakanlıkta çok dairesel bir yapının oluşmasını engelleyecektir.

Bitki sağlığına ilişkin görevler Tarım Dairesinden bu Daireye alınırken tarımsal mücadele ve karantina, bitki koruma ürünleri kayıt ve tescil şubeleri gibi yeni ortaya çıkacak ihtiyaçların da kapsanacağı bir yapıya gidilmesi; gıda güvenliğinin de gıda kontrol ve laboratuvarlar şubesi ve işletme (bitkisel üretim yapan tarım işletmeleri ve tüm gıda işletmelerinin) kayıt şubesi şeklinde ele alınması düşünülebilir. Gıda maddelerinin üretimi, denetimi ve piyasaya sürülmesine ilişkin mevzuat açığının tamamlanması ve ceza gerektiren işlerin tanımlanarak yürürlüğe konulması gerekli görülmektedir. AB'de ve son dönemde Türkiye'de olduğu gibi gıda kaynaklı sağlık risklerinin değerlendirilmesi için Tarımsal Üretimi Geliştirme Dairesi içerisinde bir şube oluşturulması (**Risk Değerlendirme Şubesi**) uygun olacaktır.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğü, Tarım ve Veteriner Dairelerinin Yasaları

- **Veteriner Dairesi**, AB sürecine uyum kapsamında önemli görevler üstlenecektir. Gıda işletmeleri ile gıda ürünü denetimine ilişkin fonksiyonlar ve kurulmakta olan gıda referans laboratuvarının yeni kurulacak **Bitki Sağlığı ve Gıda Güvenliği Dairesine** devredilmesi önerilmektedir. Veteriner Dairesi böylece veterinerlik hizmetlerine dair görevlere öncelik vermiş olacaktır. Kurulması önerilen Daire ile Veteriner Dairesinin ortak çalışılması ya da denetimi gereken konularda (örneğin, çiftlikten sofraya kadar olan gıda zincirinin gıda güvenliği açısından izlenebilirliğinin sağlanması konusu tüm

⁷ http://www.moh.gov.cy/moh/moh.nsf/medpub_en/medpub_en?OpenDocument

⁸

https://ehealth.gov.mt/healthportal/others/foodsafetycom/introduction/duty_of_food_safety_commission.aspx

Daireleri yakından ilgilendiren bir konudur) kendi aralarında bir çalışma komitesi oluşturulabileceği, aynı zamanda, Bakanlıkta kurulacak ortak tarım bilgi sistemi yoluyla eşgüdüm sağlanabileceği düşünülmektedir. Hayvan ve hayvan çiftliklerinin kaydı bu Dairede kalacaktır. Hayvan Kayıt Yasası, Hayvan Sağlığı ve Refahı Yasası ve Veteriner Tıbbi İlaçları Yasası ile Veteriner Hizmetleri Yasası gibi yeni çıkartılması beklenen yasaların Dairenin işleyişine veteriner ilaçlarının tesciline dair yeni bir şube ve hayvan refahı için bir yapının eklenmesini gerektireceği düşünülmektedir. Diğer taraftan, bu kadar çok sayıda yasa çıkartılması Dairenin fonksiyonlarında esnekliğin yitirilmesi anlamına gelebilecektir. Bu anlamda, genel nitelikli tek bir yasa ve bunun ardından tüzük ve yönergelerle yasal altyapının kurulması bir alternatif oluşturabilecektir. KKTC’de Veterinerlik Sınır Kontrol Noktaları bulunmadığından bu konuda da mevzuat ve yatırım gerekebilecektir. Hayvan kesim yerlerindeki tüm faaliyetleri denetlemek, kontrol etmek ve düzenlemek işlerini Belediyeler yapmaktadır. Bunun Veteriner Dairesi koordinasyonunda yapılması gıda güvenliği için daha uygun olacaktır. Ayrıca, Dairenin yem rasyoları ve yem güvenliği konusunda da çalışması fonksiyonlarda bütünlük sağlayacaktır.

Değişiklik yapılacak mevzuat: Veteriner Dairesi Yasası

- **Her ürünün ithalat ve ihracatına yönelik düzenlemelerinin ilgili Dairede yürütülmesi** uzmanlık alanına giren konularda birikimin kullanılması açısından uygun bir yöntem olarak görülmektedir.
- **Orman Dairesinin mevcut yapısını koruması** yalnızca Çevre Koruma, Tapu ve Kadastro Daireleri ile belediyelerle olan görev çatışma konularının çözüme ulaştırılması gerekli görülmektedir. Aynı zamanda bu Dairedeki uzman personel açığının kapatılması ve görevlerini yapabilecek konuma getirilmesi etkin çalışmayı sağlayacaktır.

Değişiklik yapılacak mevzuat: Orman Dairesi Yasası.

- **Su İşleri Dairesinin de Bakanlık içinde bir Daire olarak fonksiyonlarına devam etmesi** ancak kanalizasyon işlerinin belediyelere devri ve tarımsal sulama sistemleri ve su kaynaklarının korunmasına ilişkin fonksiyonlarının sırasıyla tarımsal üretim ve çevre koruma sorumluluğu olan dairelere devredilmesinin değerlendirilmesi ya da bu yöndeki fonksiyonlarının yeniden tanımlanması gerekli görülmektedir.

Değişiklik yapılacak mevzuat: Su İşleri Dairesi Yasası.

- Bir diğer konu **Tarımsal Araştırma Enstitüsü ile Devlet Üretim Çiftliği Dairesinin** fonksiyonlarının değerlendirilmesidir. Bu iki birimin **bir arada ele alınarak araştırma ve araştırma sonuçlarını deneme ve uygulama konusunda eşgüdümle hareket edilmesi** yoluna gidilebilir. Bunun için **Araştırmalar ve Devlet Üretim Çiftliği Dairesi** kurulmalıdır. Bu bağlamda, nitelikli eleman eksikliği nedeniyle yaşanan sorunlar iki birimde çalışan uzman personelin bir arada değerlendirilmesiyle aşılabılır. Bu şekilde döner sermaye işletmeleri de daha büyük katkı yapabilecektir. Ayrıca, her iki Dairenin fonksiyonları daha önce bahsedilen çerçevede revize edilmelidir.

Değişiklik yapılacak mevzuat: 2009 Bakanlıklara Bağlı Daireler Tüzüğü, Tarımsal Araştırma Enstitüsü Yasası ile Devlet Üretim Çiftlikleri Dairesi Yasası.

3.2.3. Bağlı Kuruluşlar

Bakanlığa bağlı **KİT'lerin** AB'ye uyum sürecinde daha önce Türkiye'nin yaşadığı ve bütçe açıklarına yol açan ürün alım politikaları yerine piyasada oluşan ve üretici aleyhine gelişebilecek koşullara karşı ortak **bir müdahale kurumuna dönüştürülmesi** aklı

gelmektedir. SÜTEK ve TÜK gibi yılın her günü ya da her kampanya döneminde üretim yaparak bunları pazarlamak durumunda kalan kurumların ürün piyasalarının gelişmesine yardımcı olacak şekilde alımlarını azaltarak ve tüketimi güdüleyecek politikaları TDKB vasıtasıyla uygulayarak piyasayı düzenleyici fonksiyonlara kavuşmaları gerekecektir. Müdahale kurumunun yapı ve fonksiyonlarının Bakanlık tarafından düzenlenerek izlenmesi uzun vadede Bakanlığın fonksiyonlarından biri olabilecektir.

Diğer bir bağlı kuruluş olarak Genel Tarım Sigortasının ödemeleri Bütçeleme ve Ödeme Şubesi tarafından üstlenilirken Sigorta Fonunun da yapısının değiştirilmesiyle özel sektörün de uygulamaya dahil edilmesi, ayrıca üreticinin tarım sigortasına katkı yapmaya başlamasıyla uygulamanın değiştirilmesi, bir ölçüde Türkiye'deki tarım sigortası uygulamasına yakın bir şekil alması önerilmektedir. Fon da Türkiye'deki gibi bir sigorta havuzuna dönüştürülebilir⁹. Bu öneri, Genel Tarım Sigortası Yasasında değişiklik gerektirecektir.

⁹ Tarım Sigortalıları Havuzu web sitesi: <http://www.tarsim.org.tr/>

4. SONUÇ

KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı için önerilen yapı aşağıdaki şekilde gösterilmektedir. Bu şemadaki yapının kurulması orta ve uzun vadeli görülmekle birlikte, halen yasayla kurulmamış birimler bulunduğundan bazı daire ve şubelerin kısa vadede oluşturulması ve yapılandırılması da söz konusu olabilir.

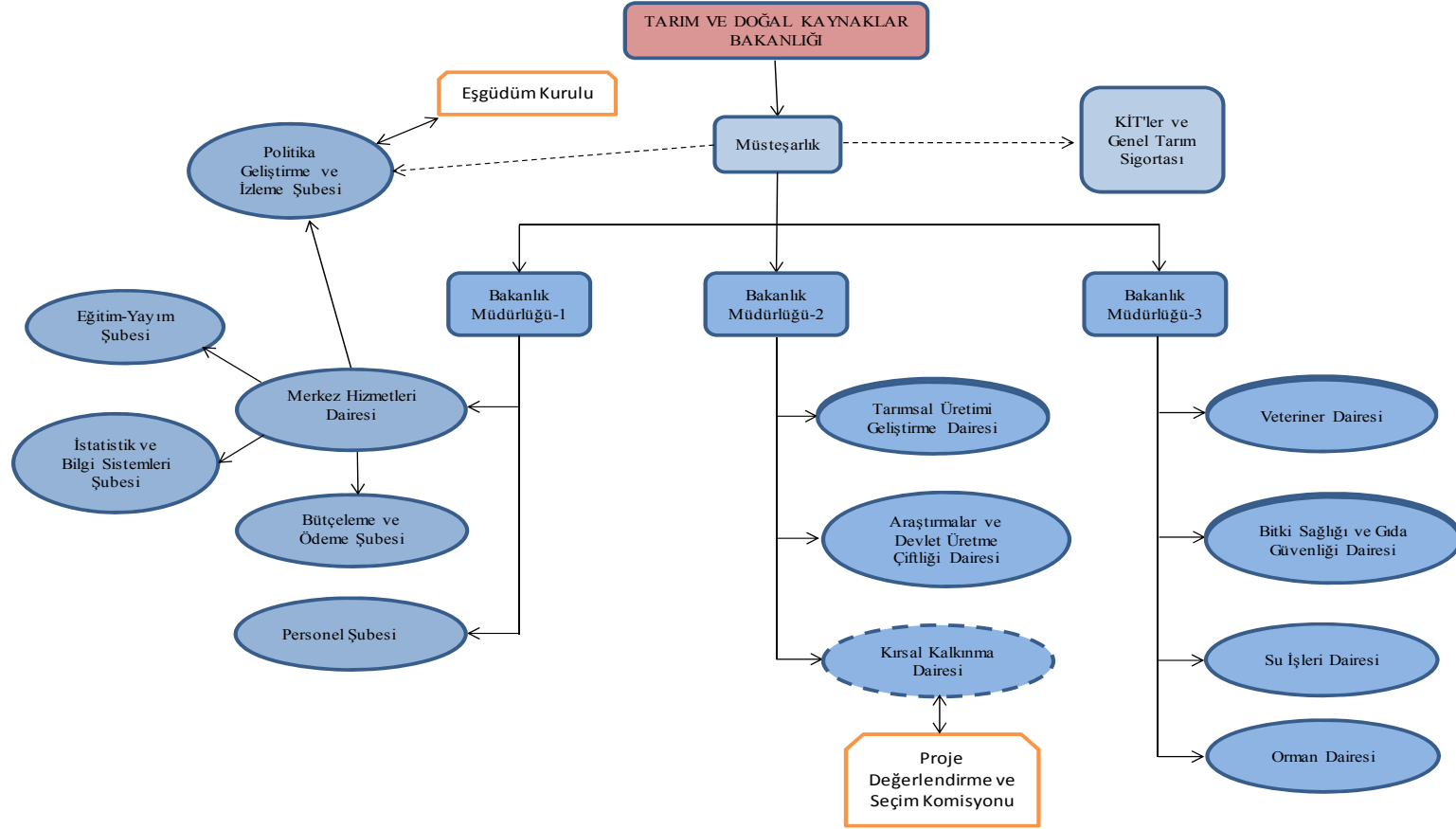
Şemada yukarıdaki bölümde önerilen üçlü Bakanlık müdürlüğü yapısına uygun olarak sorumluluklar dağıtılmaktadır. İlk müdürlüğün altında Bakanlık merkezinde yürütülmesi önerilen hizmetler ile personel politikası için ayrı bir şube bulunmaktadır. Bu müdürlük diğer tüm Daireleri yatay olarak kesen fonksiyonları yürütmektedir. Politika Geliştirme ve İzleme Şubesi bu müdürlüğe ya da müsteşara doğrudan bağlı olarak çalışabilir ve tüm tarımsal politikaların tartışılıp yürütülme kararının alındığı bir kurula sekreteryalık da yapmaktadır.

İkinci Bakanlık müdürlüğü altında, tarımsal üretime dair politikaların uygulanması, bunlara katkı vermek üzere araştırma ve buna bağlı olarak devlet çiftliklerinde yapılacak çalışma ve üretimin eşgüdümü ile diğer Daire ve Bakanlıkları da etkileyebilecek ancak daha çok tarımsal altyapının iyileştirilmesini sağlayacak kırsal kalkınma politikalarının eşgüdümüne dair fonksiyonlar öngörülmektedir.

Üçüncü müdürlüğün altında ise gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığına dair fonksiyonlar ile doğal kaynaklardan su ve ormana ilişkin iş ve projelerin yürütüldüğü Daireler bulunmaktadır.

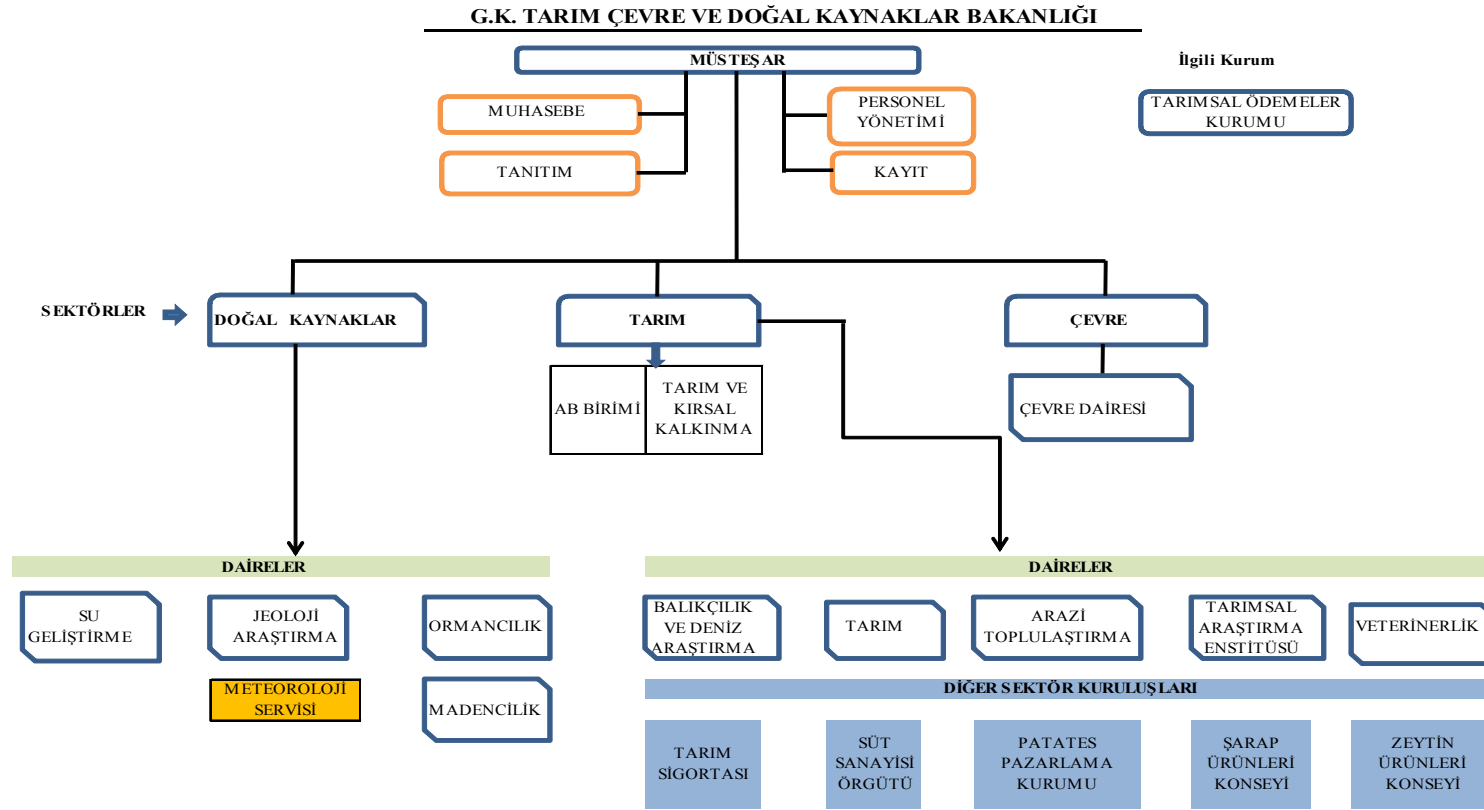
Bakanlıktaki Jeoloji ve Maden Dairesinin görevleri daha çok enerji politikalarına yöneldiğinden Ekonomi ve Enerji Bakanlığına bağlanması önerilmiştir. Bakanlığa bağlı olarak fonksiyonlarını yerine getiren KİT'lerin uzun vadede etkin birer piyasa oyuncusu olmaktan çıkarılarak müdahale kuruluşuna dönüştürülmesi gerektiği düşünülmektedir. Genel Tarım Sigortasının ise, özel sektöre açılarak Türkiye'deki örneğe benzer şekilde maliyeti kamu ve sigortalı tarafından paylaşılan bir sigorta ve havuz sistemine dönüştürülmesi önerilmektedir.

Şekil-2: KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı için Önerilen Yeni Yapı

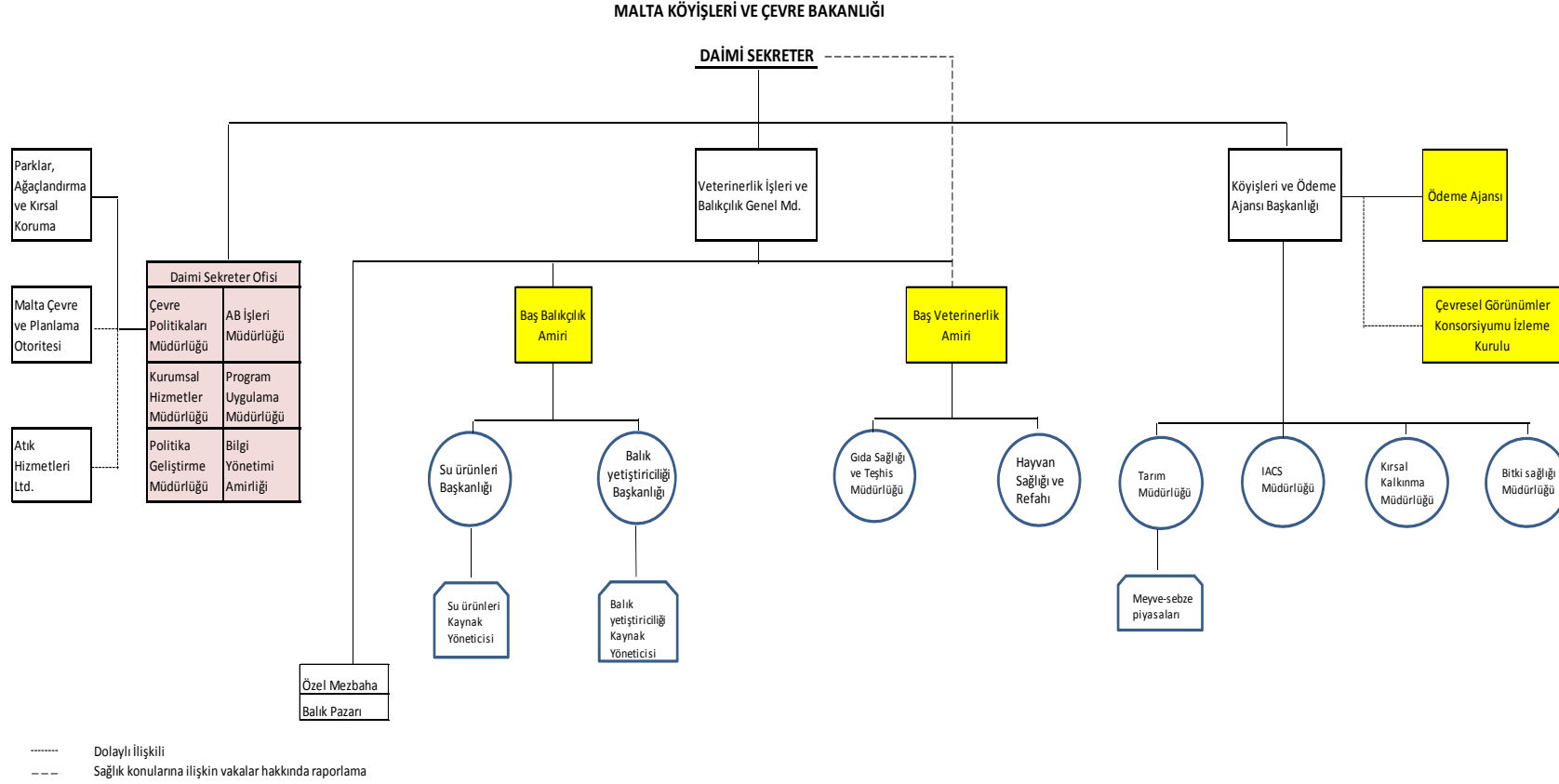

EKLER

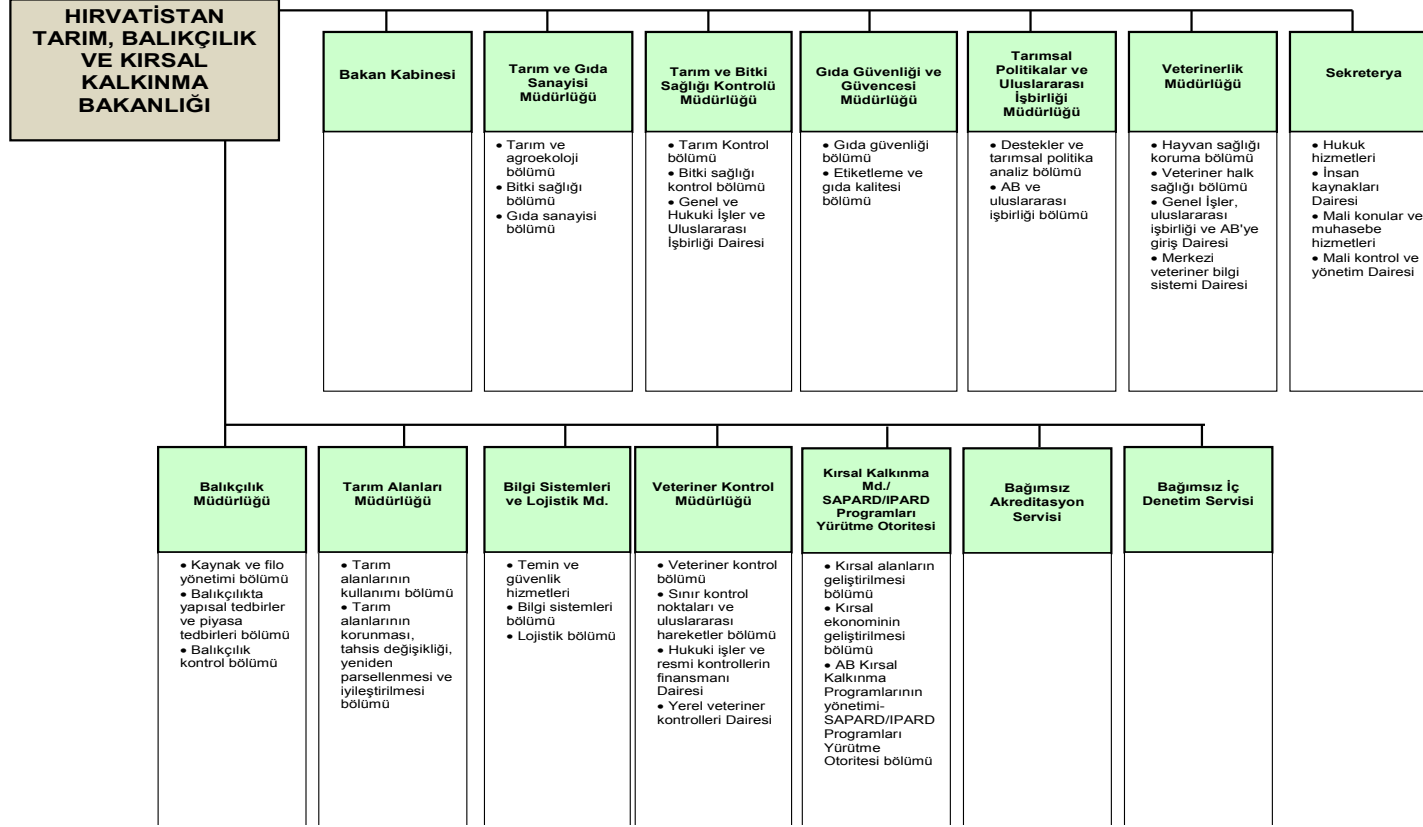
EK-1 : Güney Kıbrıs Rum Kesimi Tarım, Çevre ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'nın Yapısı

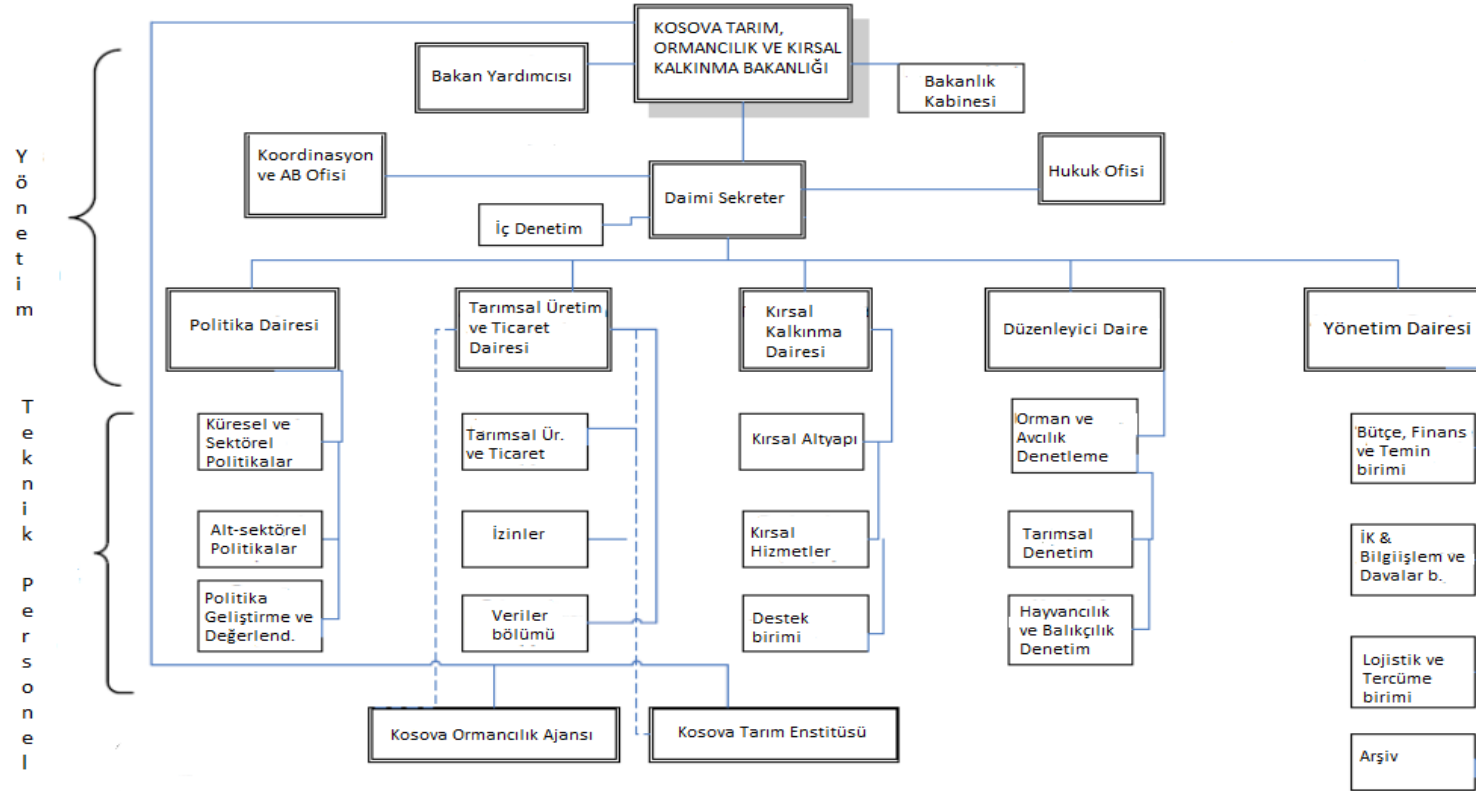
EK-2: Malta Köyüşleri ve Çevre Bakanlığı'nın Yapısı

EK-3: Hırvatistan Tarım, Balıkçılık ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı'nın Yapısı

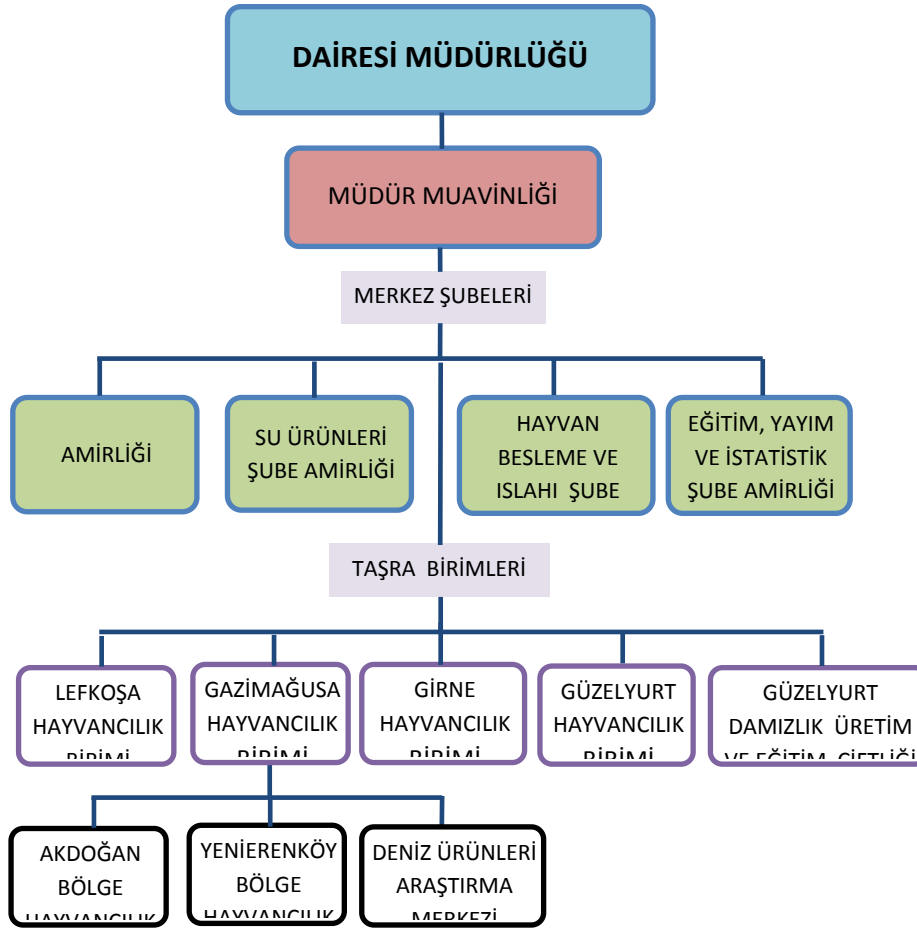

EK-4: Kosova Tarım, Ormancılık ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı İçin Önerilen Yapı

EK-5: KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞININ UYGULAMA BİRİMLERİNİN YASALARINDAN KAYNAKLANAN FONKSİYONLARIN AYRINTILI DEĞERLENDİRMESİ

1- Hayvancılık Dairesi

Başlıca Fonksiyonların Değerlendirmesi

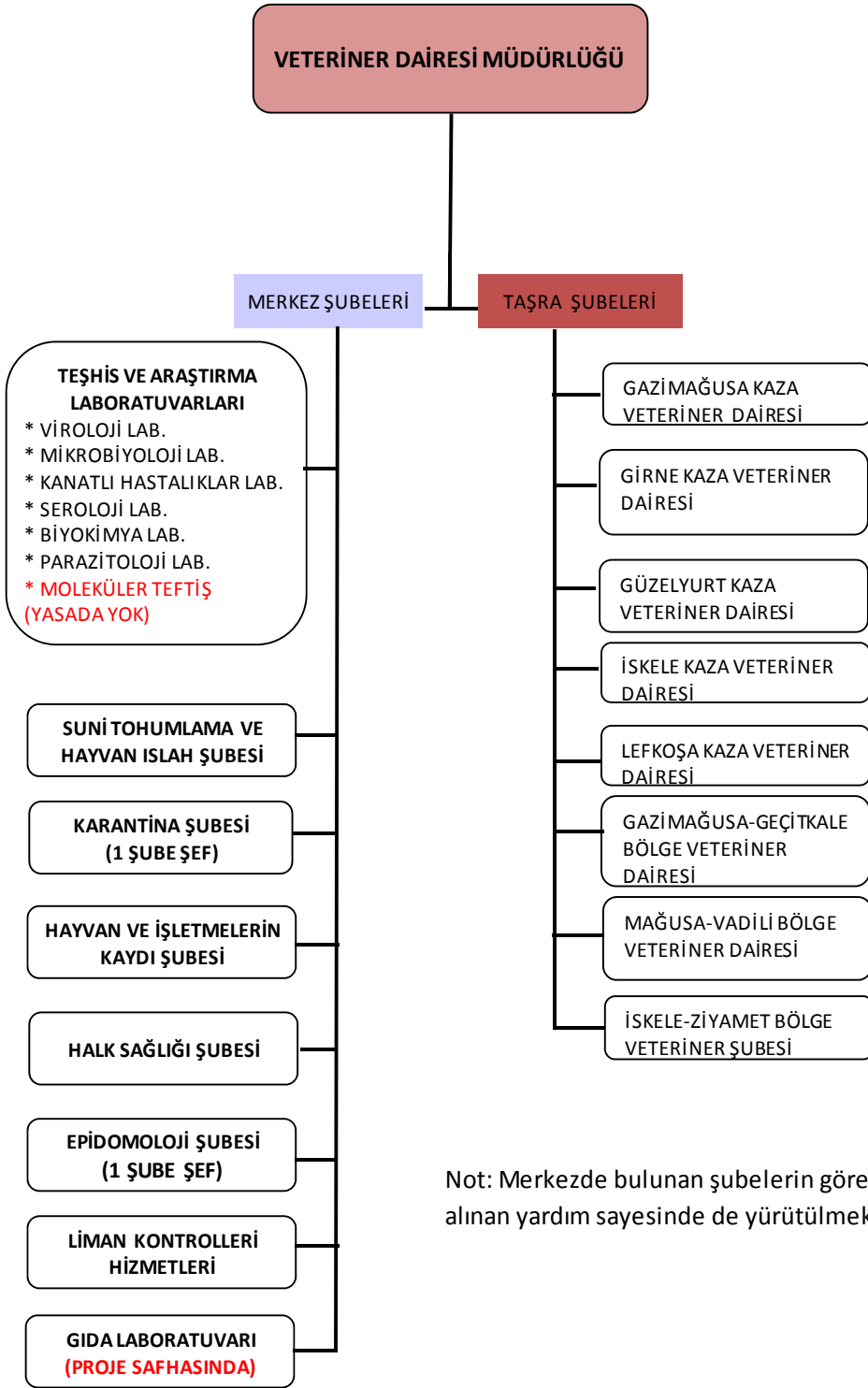
Yasal Fonksiyonlar	Değerlendirme
1. Hayvancılık tekniği ve teknolojisini çiftçiye ulaştırmak üzere öğretici nitelikte kurslar açar, gereken yayınları yapar ve hayvan yetiştirme tekniğinde çiftçiye örnek olur.	Personel yetersizliği nedeniyle yerine getiriliyor.
2. Dış ülkelerde yapılan hayvan yetiştiriciliği ve ıslahı ile ilgili araştırmaları yapar, bunların neticelerini değerlendirir ve yayar;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
3. Hayvan besleyicilerinin ihtiyacı olan damızlık, büyük ve küçükbaş hayvanları taşra kuruluşlarında geliştirir veya ithal eder veya ithalini kontrol eder;	Esas fonksiyonlardan biridir.
4. Üretme ve yetiştirme konularında kurum ve çiftliklerle işbirliği yapar ve hayvansal üretimde verimliliği artırarak hayvan yetiştiriciliğini teşvik eder;	Bu fonksiyon kalabilir ancak bu konuda Devlet Üretme Çiftlikleri ve üretici örgütleri ile ortak çalışma imkanı geliştirilmelidir.
5. Soy kütükleri tutar ve hayvan popülasyonunun ıslahı için gerekli projeleri hazırlayıp uygular;	Esas fonksiyonlardan biridir.
6. Hayvancılığın geliştirilmesi için proje hazırlar ve uygular;	Esas fonksiyonlardan biridir.
7. Kümes Kanatlıları, Arıcılık ve Su Ürünlerini korumak ve geliştirmek için gerekli faaliyetlerde bulunur;	Esas fonksiyonlardan biridir.
8. <u>Hayvan yemleri ve hayvansal ürünlerin üretim teknolojilerini kontrol eder.</u>	<u>Bu fonksiyon çıkarılabilir, halen uygulaması yok. Teknik ve hijyenik kontroller için Veteriner Dairesi yetkili.</u>
9. Her türlü hayvan yemi ve hayvansal ürünün kalite kontrolünü ve kalite kontrolü için gerekli kimyasal ve	Bu fonksiyon gözden geçirilebilir. Çünkü gıda laboratuvarları bu konuda görev

bakteriyolojik laboratuvar analizlerini yapar.	alabilir.
10. Hayvancılık sahası ile ilgili tüm istatistiki bilgileri toplar, değerlendirir ve elde edilen rakamlar ışığında üretim planlamasını yönlendirir;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
11. <u>Güzelyurt Damızlık Üretim ve Eğitim Çiftliğinde damızlık hayvan yetiştirir;</u>	<u>Bu konu Araştırma Enstitüsü ve Devlet Üretim Çiftliklerine bırakılabilir.</u>
12. Üretici elindeki sürülerde damızlıkçı üniteler teşkili ile verim kontrolleri yapar ve seleksiyonda üreticiye yardımcı olur;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
13. Barınak, yemleme, bakım ve kredi gibi çevre şartlarının iyileştirilmesi yolu ile verimliliğin artırılmasına çalışır;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
14. Personelin eğitimini sağlamak üzere kurs ve gösteriler düzenler;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
15. Arı hastalık ve zararlıları ile mücadele eder;	Personel yetersizliği nedeniyle yerine getirilemiyor.
16. Hayvanların yemleme ve beslenmesine ait normları saptayarak uygun rasyonları yetiştiricilere tavsiye eder;	Esas fonksiyonlardan biridir.
17. Ticarete sunulan yemlerin ve yem katkı maddelerinin norm ve standartlarla ilgili işlem ve sınıflandırılmalarını tescil ve kontrol eder;	Esas fonksiyonlardan biridir.
18. Ticarete sunulan yem katkı maddelerinin ve mamul yemlerin satış yerlerinin tescilini yapar ve standartlara uygunluğunu kontrol eder;	Esas fonksiyonlardan biridir.

19. Ticarete sunulan yemlerin standartlarını saptar;	Esas fonksiyonlardan biridir.
20. Kültür balıkçılığının gelişmesini sağlamak üzere örnek istasyonlar kurup idare eder, deneme yapar, sonuçları yayar;	Personel yetersizliğı nedeniyle yerine getirilemiyor.
21. Profesyonel balık avcılarının problemleri ile ilgilenerek yeni balık avcılığı teknolojisini, balıkçılara kurslar düzenleyerek gösterir;	Personel yetersizliğı nedeniyle yerine getirilemiyor.
22. Gerekli zamanlarda av yasağı koyar;	Esas fonksiyonlardan biridir.
23. Balıkçılara avcılık izni verir;	Esas fonksiyonlardan biridir.
24. Balıkçı teknelerinin kayıt, devir ve ipotek işlemlerini yapar;	Esas fonksiyonlardan biridir.
25. Su �r�nleri miktarını tespit çalışmaları yapar;	Esas fonksiyonlardan biridir.
26. Dinamitle balık avcılığı yapanlarla mücadele eder;	Esas fonksiyonlardan biridir.
27. Balıkçı barınaklarının idamesine ve geliştirilmesine yardımcı olur;	Esas fonksiyonlardan biridir.
28. Devlet sahillerindeki deniz kirliliğı ve bunun balık popülasyonu üzerinde olumsuz etkilerini önlemek üzere inceleme ve saptamalarda bulunarak gerekli önlemleri önerir.	Esas fonksiyonlardan biridir.

Not: Altı çizili fonksiyonların çıkarılması önerilmektedir.

2- Veteriner Dairesi

Not: Merkezde bulunan şubelerin görevleri taşradan alınan yardım sayesinde de yürütülmektedir.

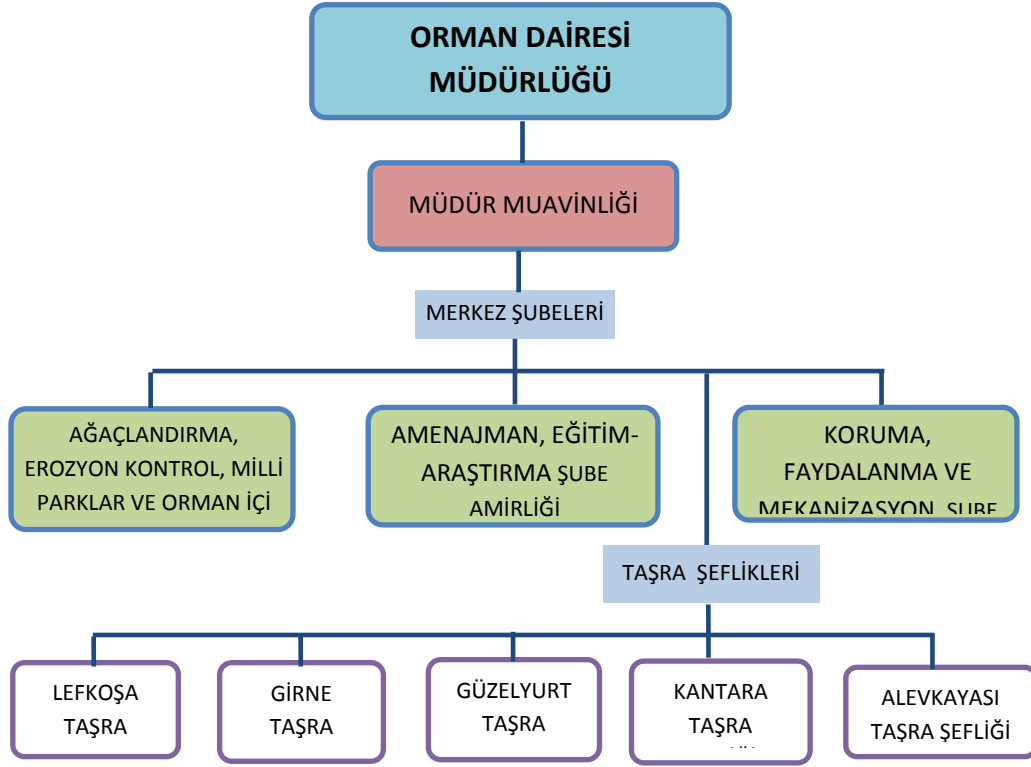
Yasal Fonksiyon	Değerlendirme
1. Hayvan sağlığı için her türlü koruma ve tedavi önlemlerini almak; veteriner muayenelerine ait yasa ve tüzük tasarıları hazırlamak.	Esas fonksiyonlardan biridir.
2. Hayvan sağlığı ve insan sağlığını, bulaşıcı hastalıklardan korumak için her türlü önlemleri almak.	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
3. Temel sağlık hizmetlerinin ana ilkesi olan hastalık kaynaklarını bulma ve bulaşma yollarını ortadan kaldırmak için her türlü araştırma, önlem ve çalışmaları yapmak.	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
4. Hayvanları, hayvan yiyeceklerini ve her türlü hayvansal besin maddelerini sağlık ve hijyen yönünden muayene, kontrol ve analiz etmek.	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
5. Limanlarda yapacağı muayeneye göre her türlü hayvan ve hayvansal maddelerin ülkeye girebilmesi için kontrol ve muayene işlemlerini yapmak, hayvanın cinsine göre bunları kısmen veya tamamen imha etmek.	Esas fonksiyonlardan biridir.
6. Bulaşıcı hayvan hastalığı çıkan ülkelerden her türlü hayvan ve hayvansal maddelerin ülkeye girmesini önlemek;	Esas fonksiyonlardan biridir.
7. İhraç edilen her türlü hayvan ve hayvansal maddeleri muayene, kontrol ve analiz etmek; salgın hayvan hastalıkları hakkında yürürlükteki yasalara göre öneri yapmak ve icraatta bulunmak.	Esas fonksiyonlardan biridir.
8. Ülke içerisinde hayvan hastalığı çıkan yerlerde hastalığın yayılmasını önlemek	Esas fonksiyonlardan biridir.

için karantina ve benzeri önlemleri almak, hastalanan hayvanları kısmen veya tamamen imha etmek;	
9. <u>Hastalık sonucu ölen ve öldürülen hayvanların sahiplerine duruma göre tazminat vermek.</u>	<u>Tarım sigortasıyla birlikte uygulanıyor. Fonksiyon devredilebilir.</u>
10. Hayvanların ve hayvansal maddeleri taşıyan araçların uygunluğunu ve hijyenik durumlarını kontrol etmek; ülke içi yapılacak hayvan sevkiyatını denetlemek;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
11. Toplu halde hayvan bulundurulan yerleri ve hayvan barınaklarını muayene, kontrol ve teftiş etmek, yeni kurulacak hayvan barınakları konusunda önerilerde bulunmak,	Esas fonksiyonlardan biridir.
12. Mezbaha ve hayvan kesim yerlerindeki tüm faaliyetleri kontrol etmek, denetlemek ve düzenlemek	Belediyeler de bu konuda faaliyet gösteriyor, bunun Veteriner Dairesi koordinasyonunda yapılması gıda güvenliği için daha uygun olacaktır.
13. Kayıt zorunluluğu getirilmiş olan hayvanların ve işletmelerin tanımlama ve kayıt işlemlerini yapmak.	Esas fonksiyonlardan biridir.
14. Hayvan hastalıklarında kullanılan koruyucu ve tedavi edici yerli ve yabancı orijinli her türlü ilaç, aşı, serum, kimyevi ve biyolojik müstahzarları muayene ve kontrol etmek;	Esas fonksiyonlardan biridir.
15. Hayvan neslinin ıslahı için yapay tohumlama ve embriyo nakli işlemlerini yürütmek;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
16. Hayvan ve hayvansal maddelerin ihracı ile diğer durumlarda gereken muayene ve analizleri yaparak sağlık sertifikası düzenlemek;	Esas fonksiyonlardan biridir.
17. Hayvan hastalıklarını ve	Esas fonksiyonlardan biridir.

zehirlenmelerini önleyecek, yem bitkileri ve mera oluşumu için önerilerde bulunmak;	
18. Veteriner hekim ve teknik personelin eğitimlerini düzenlemek, teşvik etmek, koruyucu veteriner hekimlik, hayvan sağlığı, hijyen, bulaşıcı ve zoonoz hastalıklar hakkında halkı eğitmek;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
19. Hayvansal orijinli besin maddelerinin üretim, depolanma ve pazarlanmasında gerekli analiz, kontrol ve denetimi yapmak;	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
20. Su ürünleri ve av hayvanlarının hastalıklarından korunması için önlemler almak.	Bu konudaki yetersizliklerin aşılması için Hayvancılık ve Çevre Koruma Daireleriyle işbirliği gerekebilir.
21. Yabancı memleketlerden gelen hastalık bültenlerinin kayıtları ile değerlendirmelerini yapmak, yurtiçinde gözlenen salgın hastalıkları ile önemli vakaları yayınlamak.	Esas fonksiyonlardan biridir.
22. Talep etmeleri halinde diğer ülkelere ve uluslararası örgütlere, hayvanların tanımlanma ve kayıtları ile ilgili bilgi ve verileri Bakanlığın uygun görmesi halinde sağlamak.	Esas fonksiyonlardan biridir.
23. Üreticilerin tutacakları güncel kayıtların, hayvanların ve işletmelerin denetimlerini yapmak.	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.
24. İşletmelerin ve hayvanların kayıttan düşmüş olmalarına bakılmaksızın son üç yılı kapsayacak güncel listelerini oluşturmak.	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.

Not: Altı çizili fonksiyonların çıkarılması önerilmektedir.

3- Orman Dairesi

Başlıca Fonksiyonların Değerlendirmesi

Yasal Fonksiyonlar	Değerlendirme
1. Devlet ormanlarında her türlü makro ve mikro düzeyde ağaçlandırma planlarının hazırlanmasını ve uygulama alanına intikalini sağlamak;	Esas fonksiyonlardan biridir.

2. Ağaçlandırma yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilere ait ağaçlandırma planını hazırlamak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
3. Ormanların denetimini yapmak, usulsüz ve yasalara aykırı uygulamalara karşı gerekli teknik ve yasal önlemleri almak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
4. Orman alanlarının, yangın afetlerine, bitkisel ve hayvansal zararlara karşı korunmasını sağlamak amacıyla gerekli teknik ve idari önlemleri almak ve uygulamak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
5. Halkın ihtiyacı olan orman, çit ve süs fidanlarının yetiştirilmesi için mevcut fidanlıkları gerektiği biçimde düzenlemek ve gerekirse yeni fidanlıklar kurmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
6. Su toplama havzalarında erozyonu en aza indirmek için her türlü mühendislik ve kültürel önlemleri almak ve uygulamak;	Bu fonksiyon kalmalı ancak su havzasının ıslahı için Belediye, Su İşleri Dairesi ve Çevre Koruma Dairesi de görevler yaptığından görev çakışması ve eşgüdüm sorunu çıkabilmektedir. Fonksiyon yeniden tanımlanmalı.
7. Orman ürünleri ile sanayi mamüllerinin en iyi biçimde değerlendirilmesini sağlamak için standardizasyon çalışmalarını yapmak ve uygulamak;	Kalabilir ancak bu görev yapılamıyor
8. Orman ürünleri sanayisinin hammadde ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak amacı ile gerekli etüt ve projeleri hazırlayıp uygulamak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.

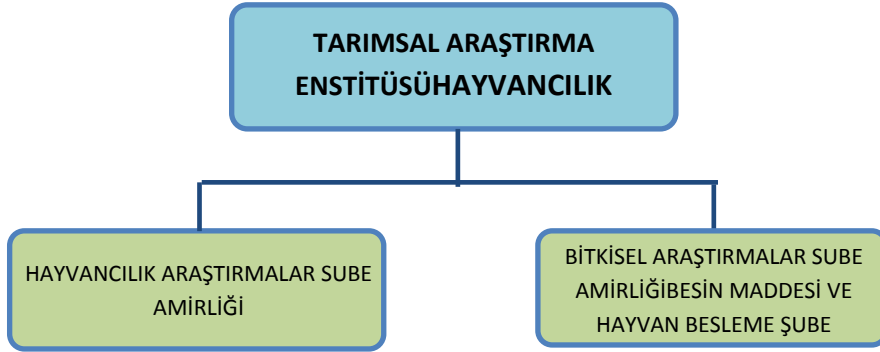
9. Fidanlık ve tohumla ağaçlandırma için gerekli tohumu sağlamak, tohum bahçelerinin bakımını yapmak ve yeni tohum bahçeleri tesis etmek;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.
10. Kültür (yapay orman) bakımını planlamak ve uygulamasını sağlamak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
11. Devlet ormanları ile özel ormanların envanteri ve amenajman planlarını yapmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
12. Ormancılık hizmetlerinin gerektirdiği nitelik ve nicelikte harita ve planların yapılmasını sağlamak;	Tapu Dairesinin tescili sonrası Orman Dairesi bu konuda hizmet verebilecektir.
13. Ormanların sınırlandırılmasını ve kadastroğunu yapmak;	Tapu Dairesinin tescili sonrası Orman Dairesi bu konuda hizmet verebilecektir.
14. Orman ve ormancılığı tanıtmak ve sevdirmek amacıyla halka ve öğrencilere eğitim malzemeleri hazırlamak,	Bu fonksiyon için yeterli personel yok gözden geçirilebilir.
15. Ormancılıkla ilgili istatistiki bilgiler toplamak ve mesleki konularda araştırmalar yapmak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.
16. Daireye bağlı kereste atölyelerinin verimli bir biçimde çalışmalarını sağlamak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok, bu yüzden ekonomik kayba yol açılıyor.
17. Personelin ormancılık çalışmaları konusunda eğitimini sağlamak amacıyla yurt içi ve dışında yapılacak hizmet içi eğitimlerle ilgili çalışmalar planlayıp uygulamak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.

18. <u>Şehirlerin içinde veya civarında parklar, bahçeler, gezi ve dinlenme yerleri gibi yeşil sahalar ihdas etmek üzere ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak ve doğal güzellik ve anıtları koruyucu önlemleri alıp uygulamak;</u>	<u>Bu fonksiyon Belediyeye devredilebilir veya özelleştirilebilir.</u>
19. Milli park tesis çalışmalarını yürütmek, bunların ve orman içi mesire yerlerinin işletilmesini düzenlemek ve muhafaza ormanları ile ilgili çalışmalar yapmak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ayrıca, Çevre Koruma Dairesi de bu konuda yetkili. Görev çatışması var. Fonksiyon yeniden tanımlanmalı.
20. Ülkenin kara av hayvanları ile sportif amaçlara uygun olan orman içi sahalarına ilişkin envanter ve planlamayı yapmak ve bu kaynakları düzenli bir biçimde korumak, geliştirmek, gerekli tesisleri kurmak ve gerektiği hallerde orman sahalarında av üretme sahalarının tesisi için gerekli işlemleri yapmak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok, ancak sivil toplum örgütleri de görev alıyor ve daha ziyade bu örgütler tarafından yürütülüyor. Bu örgütlerle ortak çalışılabilir ancak fonksiyon kalmalı.
21. Doğal çevrenin korunması için gerekli önlemleri almak ve uygulamak;	Çevre Koruma Dairesi ile ortak bir görev ancak genel nitelikli olduğu için bu Dairede de kalabilir.
22. <i>Öğretim, eğitim ve yayım yapmak, denemeler yapmak ve araştırmalarda bulunmak;</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.
23. <i>Tohum, fidan, çubuk yetiştirmek veya sağlamak; orman ürünü ve mamüllerini satmak</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.
24. <i>Gerçek ve tüzel kişilere bedel karşılığında ormancılık hizmetlerini sunmak</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.

<i>25. Amenajman planlarına uygun üretim yapmak veya yaptırmak</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.
<i>26. Toprak koruma ıslahı ve ağaçlandırma amacı ile yapılan faaliyetleri maliyetine Daireye ait araç ve gereçlerle yapmak;</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.
<i>27. Milli park, av üretme sahaları ve piknik alanları kurmak ve işletmek;</i>	Bu konuda Çevre Koruma Dairesi de fonksiyonlara sahiptir. Eşgüdüm gerekli, fonksiyon yeniden tanımlanmalı
<i>28. Orman Yasası ile öngörülen ruhsatları vermek;</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.
<i>29. Ağaçlandırma, kültür, gençleştirme ve orman alanlarında ağaçlandırma, amenajman ve silvi kültür planlarına uygun olarak gerekli teknik çalışmaları yapmak;</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.
<i>30. Mevcut yangın emniyet yollarının bakımını yapmak, koruma planına uygun olarak yeni yangın emniyet yolları açmak, Yangın kuleleri kurulmasını sağlamak;</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.
<i>31. Orman yangınları ile mücadele için yangın hazır kuvvet ekibi oluşturmak;</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.
<i>32. Orman zararları ile mekanik ve kimyasal mücadele yapmak;</i>	Esas fonksiyonlardan biridir.

Not: İtalikler Döner Sermaye işletmesi görevleridir. Altı çizili fonksiyonların çıkarılması önerilmektedir.

4- Tarımsal Araştırma Enstitüsü

Başlıca Fonksiyonların Değerlendirmesi

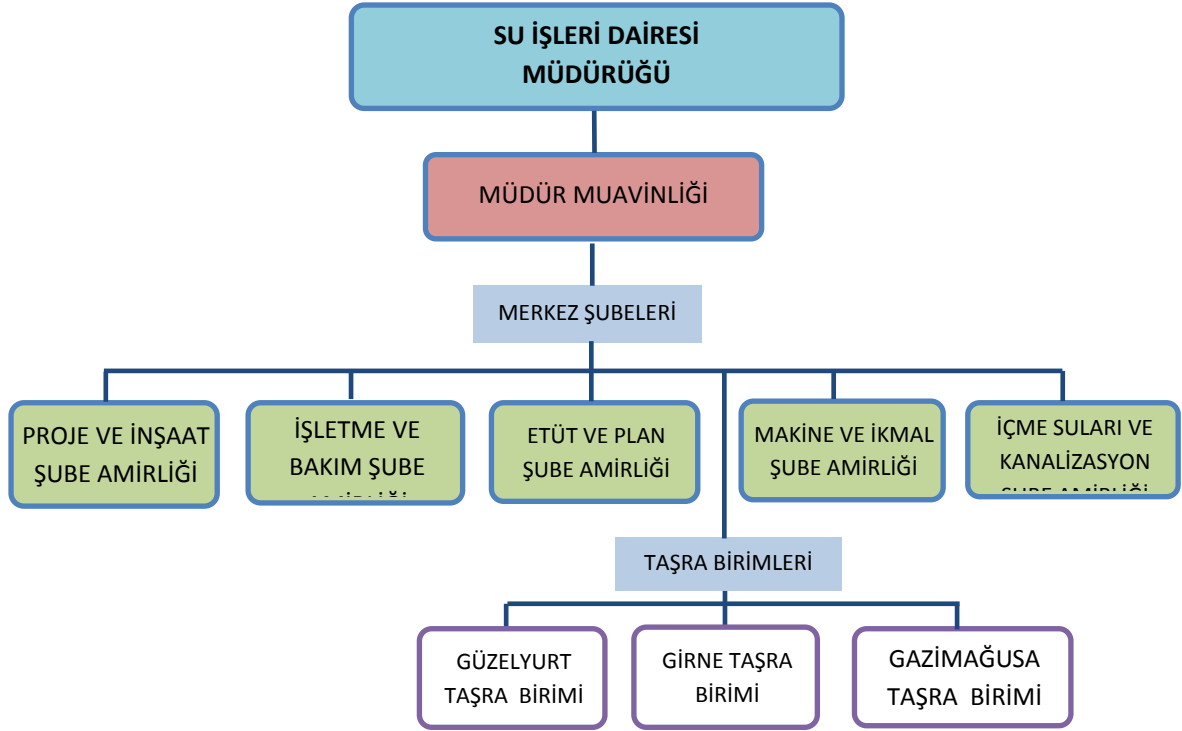
Yasal Fonksiyonlar	Değerlendirme
1. Devletin tarım politikası ve kalkınma planlarında yer alması gereken tarımsal araştırma politikasının ana hedef ve ilkelerini belirlemek amacıyla çalışmalar yapmak.	Bu fonksiyon temel bir unsuru oluşturmaktadır. Ancak, bu konuda özellikle teknik personel eksikliği nedeniyle görev yeterli ölçüde yerine getirilememektedir.
2. Tarımsal araştırma politikası ilke ve hedeflerine uygun araştırma projeleri hazırlamak, yönetmek ve izlemek.	Bu fonksiyon temel bir unsuru oluşturmaktadır. Ancak, bu konuda da teknik personel eksikliği nedeniyle görev yeterli ölçüde yerine getirilememektedir.
3. Genetik stokları tesis etmek; ülkenin bitkisel ve hayvansal gen kaynaklarını korumak; geliştirmek ve kayıtlarını	Bu fonksiyona dair yeterli altyapı ve personel bulunmamaktadır. Fonksiyon önemlidir.

tutmak;	
4. Dış ülkeler ve uluslararası diğer kuruluşlar ile materyal ve bilgi mübadelesi yapmak, dış ülkelerde üretilen yeni bitki çeşitlerinin ülke şartlarına uygunluklarını saptamak amacıyla araştırma ve adaptasyon çalışmaları yapmak;	Fonksiyon kalmalıdır. Tarım Dairesiyle bir arada yürütülebilir.
5. Yurt içinde uygulanmakta olan üretim metotlarının elverişliliğini saptamak, araştırma sonuçlarının ilgili dairelerle işbirliği yapmak suretiyle çiftçilere ulaştırılmasını sağlamak;	Fonksiyon yürütülen kısıtlı sayıda projede yerine getiriliyor. Fonksiyon kalmalıdır.
6. Teknolojik gelişmelerin izlenmesine olanak sağlamak, tarımsal üretimde kullanılacak modern alet, makine, ilaç ve gübre gibi tarımsal girdileri denetlemek; incelemek ve geliştirilmesini sağlamak;	Yeterli personel bulunmamaktadır. Bu konuda ilgili dairelerle işbirliği halinde denetim yapılabilir.
7. Ülkede üretilen bitkisel ve hayvansal mamul ve yan mamullerin standartları ile ilgili araştırmalar yapmak ve kalite kontrol yöntemlerini ortaya koymak;	Yeterli personel bulunmamaktadır. Kısıtlı sayıda üründe yapılmaktadır. Fonksiyon kalabilir.
8. <u>Çiftçilerin eğitilmelerine yardımcı olmak için Enstitü bünyesinde bir kütüphane kurmak;</u>	<u>Bu konuda daha gelişmiş araçlar ve yayınlar bulunmaktadır. Bu fonksiyona gerek olmayabilir.</u>
9. Tarımsal amaçlara yönelik yeterli sayıda laboratuvarlar kurmak ve çalıştırmak.	Yeterli personel bulunmamakta ve Devlet Laboratuvarlarında analizler yapılıyor ancak fonksiyon kalabilir.
10. Sulama, toprak analizleri, toprak ve arazi ıslahı konularında onaylanan projeleri uygulayıp sonuçlandırmak	Personel yetersizliği nedeniyle yeterli biçimde yerine getirilemiyor.

11. <u>Toprak ve ilaç analizleri yapmak ve arazi ıslah etmek;</u>	<u>Fonksiyon çıkarılabilir. Tarım Dairesi tarafından yürütülebilir.</u>
12. <u>Tohum, damızlık fide, fidan, bağ çubuğu yetiştirmek veya sağlamak; üretilen, yetiştirilen ve mamul hale getiren tarımsal ürünleri satmak;</u>	Esas fonksiyonlardan biridir.
13. <u>Mücadele zorunluluğu konulan hallerde yapılacak mücadele uygulamalarının masrafları genel bütçeden karşılanmak üzere bedel karşılığında yapmak;</u>	Esas fonksiyonlardan biridir.
14. <u>Hastalık ve zararlılarla mücadelede, gerçek ve tüzel kişilere, bedel karşılığında hizmet vermek.</u>	<u>Fonksiyon çıkarılabilir. Tarım Dairesi ile çakışan bir konudur.</u>
15. <u>Gerçek ve tüzel kişiler tarafından ruhsat almak veya diğer araçlarla gönderilen alet ve ilaçların, laboratuvar ve tarla deneme ve tahlillerini saptanacak ücret karşılığında yapmak</u>	<u>Yerine getirilme durumu bulunmadığından fonksiyon çıkarılabilir.</u>
16. <u>Biyolojik mücadelelerde kullanılan faydalı böcekleri üretmek ve bedeli karşılığı çiftçilerin hizmetine sunmak;</u>	<u>Yerine getirilme durumu bulunmadığından fonksiyon çıkarılabilir.</u>
17. <u>Gerçek ve tüzel kişilerin, dahili ve harici karantina ile ilgili fumigasyon işlerini bedeli karşılığında yapmak.</u>	<u>Fonksiyon çıkarılabilir. Tarım Dairesi tarafından yürütülebilir.</u>

Not: İtalikler Döner Sermaye işletmesi görevleridir. Altı çizili fonksiyonların çıkarılması önerilmektedir.

5- Su İşleri Dairesi

Başlıca fonksiyonlarının değerlendirilmesi

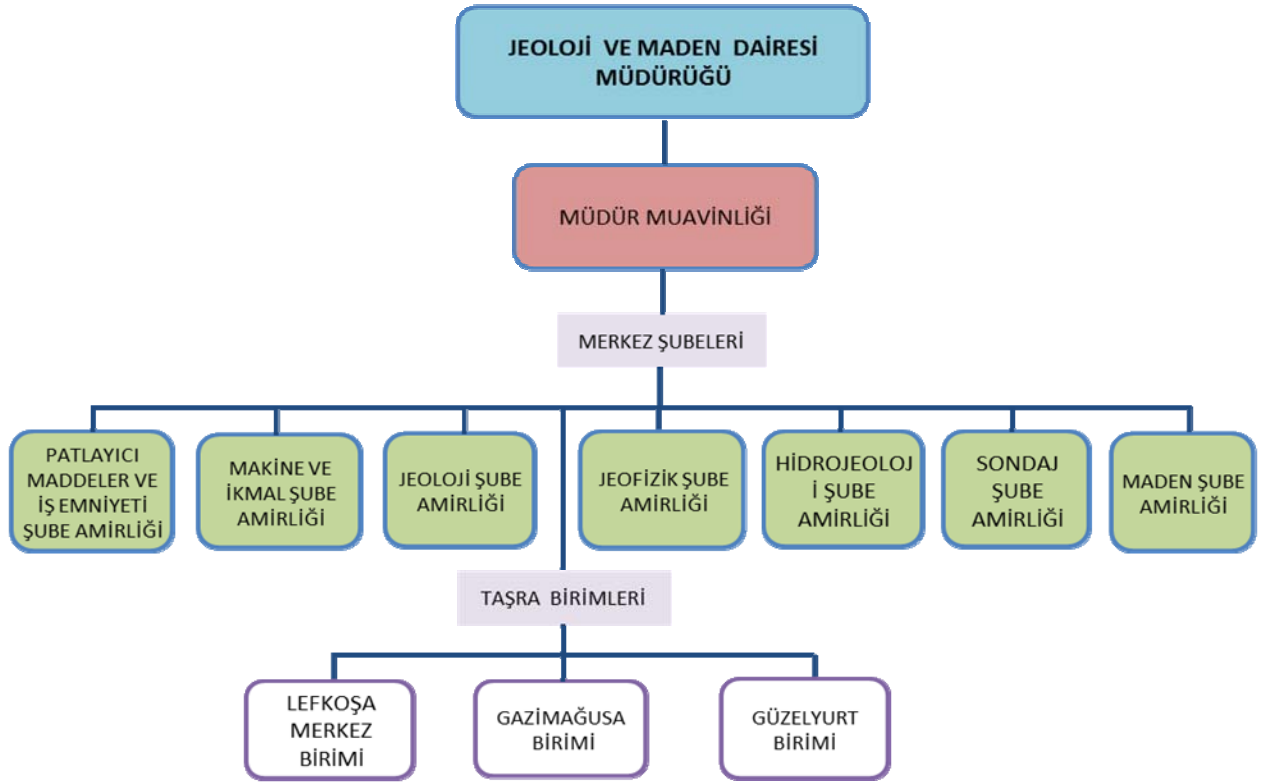
Yasal Fonksiyonlar	Değerlendirme
1. Ülke, havza ve proje sahalarında su kaynaklarından en çok fayda sağlamak için bu kaynakları geliştirme planları hazırlamak.	Esas fonksiyonlardan biridir.
2. Dairenin çalışmaları için haritalar, rasatlar, etütler ve araştırmalar yapmak, istatistiki bilgiler toplamak ve toplattırmak;	Çalışan personel sayısındaki eksiklik nedeniyle gereği gibi yapılamamaktadır. Önemli bir fonksiyondur.

3. Şehir, kasaba, köy ve endüstri tesislerinin içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamak için gereken tesisleri yapmak veya yaptırmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
4. <u>Artık suların kanalizasyonu, zararsız hale getirilmesi ve tekrar kullanılması için gereken tesisleri yapmak veya yaptırmak;</u>	<u>Bu fonksiyon belediyeler tarafından yerine getiriliyor, onlara bırakılabilir.</u>
5. Taşkın ve sellere karşı koruyucu tesisler yapmak veya yaptırmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
6. Her türlü baraj, gölet ve benzeri tesisler yapmak veya yaptırmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
7. Sulama ve drenaj tesisleri yapmak veya yaptırmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
8. İnşaatı tamamlanan tesisleri işletmek veya yapılacak anlaşmalara göre ilgililere devretmek;	Esas fonksiyonlardan biridir. Belediyeler ile ortak çalışma gerekmektedir.
9. Kamu yararına olan su tesislerinin talep halinde bedeli mukabilinde onarımı veya yenilenmesini yapmak veya yaptırmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
10. Suların vasıflarının korunması ve kirlenmesini önlemek üzere gereken çalışmayı yapmak, önlemler almak veya aldirmek.	Jeoloji ve Maden Dairesinin de görevleri var. Koordinasyon gerekebilecektir.
11. Suların vasıflarını denetim için rasat istasyonları kurmak, ölçümler yapmak, bu suların vasıflarını denetim altında bulundurmak suların vasıflarını bozacak müdahalelerin saptanması ve engellenmesi için gerekeni yapmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.

12. Sulama, kurutma, taşkın kontrolü, içme, kullanma ve sanayi suyu sağlama maksatlı su kaynaklarını geliştirme projelerinin master plân ve plânlama çalışmalarını yapar, projelerini hazırlar, raporlarını yazar ve yazdırır;	Esas fonksiyonlardan biridir.
13. Özel veya tüzel kişilere bedeli karşılığında içme veya sulama suyu projelerini hazırlamak, yapmak veya yaptırmak;	Çalışan personel sayısındaki eksiklik nedeniyle yerine getirilebilir görünmemektedir. Ancak fonksiyon kalabilir.
14. Ülke çıkarlarını korumak amacıyla özel ve tüzel kişiler ve kamu kuruluşlarına ait su kaynaklarını denetim altında tutmak, gerektiğinde sınırlamak veya kullanma şekline müdahale etmek ve yeni sistemler yapmak veya yaptırmak;	Yerel idarelerle koordinasyon gerekmektedir.
15. Yukarıda yazılı işlerle ilgili olmak üzere rasat, deneme, istatistik ve araştırma yapmak, tarımsal ve ekonomik bilgileri elde etmek ve gerektiğinde gerekli tesisleri yapmak ve donatmak vb.	Bu fonksiyon 2 numaralı fonksiyonla ve Tarım Dairesi ve Bakanlığın genel görevleri ile çalışıyor. Bu fonksiyonun çıkarılması kayba neden olmayacaktır.
16. Su gereksinimini gidermek amacı ile dış ülkelerden su nakli dahil ek su kaynakları sağlanması ile ilgili olarak etütler v.s. gibi işleri yapmak veya yaptırmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
17. <u>Uygun sulama sistemlerini saptar ve bunların uygulanmasını sağlar.</u>	<u>Tarım Dairesine devredilebilir.</u>

Not: Altı çizili fonksiyonların çıkarılması önerilmektedir.

6- Jeoloji ve Maden Dairesi

Başlıca Fonksiyonların Değerlendirmesi

Yasal Fonksiyonlar	Değerlendirme
1. Genel Jeoloji, Hidrojeoloji, Petrol, Jeofizik, Jeoteknik, Jeomorfoloji, Endüstriyel Hammadde, Maden ve Taşocağı malzemesi kaynaklarının haritalarını yapmak ve raporlarını	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.

hazırlamak;	
2. Yeraltı suyu kaynaklarını incelemek, yeni kaynak araştırması yapmak, yeraltı suyu rezervlerini saptamak, rezervlerdeki değişimleri ve suyun kimyasal kalitesini izlemek; kuyu açılmasını ve su kullanımını izin altında tutmak; sorunlu yeraltı suyu yataklarının kurtarılmaları ve beslenmeleri için görev sahasına giren konularda proje hazırlamak ve yapmak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.
3. Yeraltı suyu işletme rejimlerini saptamak ve önlemler almak;	Bu konuda personel yetersizliği yanında Su İşleri Dairesi ve Belediyelerle yetki çatışması var. Fonksiyon yeniden tanımlanmalıdır.
4. <u>Yeraltı suyu kalitesini bozacak müdahaleleri saptamak ve önlenmesi için gereğini yapmak;</u>	<u>Çevre Koruma Dairesi tarafından üstlenilen bir görev, bu fonksiyon çıkarılabilir.</u>
5. Maden ve endüstriyel hammadde kaynaklarını ve taşocağı malzemelerini araştırmak, kalite ve rezervlerini saptamak, bunlara dönük kaynak araştırma izni, kaynak işletme izni, vermek, kaynakların envanterin yapmak, işletmeleri denetlemek, ürünlerin kalite denetimini yapmak,	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.
6. Mevzuata aykırı çalışan işletmeler hakkında gerekeni yapmak, madenciliğin gelişmesi için plân, proje ve rantabilite etütleri hazırlayarak uygulama alanına intikali için gerekli önlemleri almak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.
7. Enerji hammaddeleri araştırması	Bu konuda Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

yapmak, arama izni ve işletme izni vermek;	görev yapmaktadır. Bu fonksiyonda Dairenin görevi yeniden tanımlanmalıdır.
8. Yeraltı suyundan yararlanmak amacıyla kamu sondajlarını yapmak; yeraltı suyu, maden ve zemin etütleri için araştırma ve inceleme sondajları yapmak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.
9. Baraj-gölet, sedde gibi su yapılarının, yeni yerleşim yerlerinin ve önemli yapıların yapımından önceki yer seçimi aşamasında zemin mekaniği verilerini saptamak;	Bu fonksiyon için yeterli personel yok ancak kalmalı.
10. Toplum yaşamını olumsuz etkileyebilecek heyelan gibi jeolojik yapının olumsuz olduğu sahaları saptamak; ilgilileri haberdar etmek ve önlemleri için proje hazırlamak;	Personel sıkıntısı nedeniyle nadiren yapılabilmektedir. Fonksiyon kalmalıdır.
11. Ülkede sondör olarak iş yapacak olanları sınava bağlı tutarak başarılı olanlara sondör ehliyeti vermek; gerçek ve tüzel kişilere yapılan sondaj çalışmalarını denetlemek;	Esas fonksiyonlardan biridir.
12. Ücret karşılığında gerçek ve tüzel kişilerce endüstriyel hammadde, maden, taşocağı malzemesi, yeraltı suyu ve zemin etüdü konularında araştırma ve sondaj yapmak, proje hazırlamak ve teknik rapor vermek;	Esas fonksiyonlardan biridir.
13. Maden, taşocağı, endüstriyel hammadde ve yeraltı suyu (pınar dahil) gibi ülke kaynaklarını halkın yararına değerlendirmek amacıyla Devlet adına işletmeler kurarak üretim ve pazarlama yapmak;	Bu fonksiyon özel sektör tarafından yerine getirilebilmektedir. Dolayısıyla ihtiyaten bu fonksiyon kalabilir.

14. Ülkede içinde patlayıcı madde ithal, imal, satış, depolama, taşıma, bulundurma ve kullanma izinlerinin verilmesi ile ilgili belgeleri tanzim etmek.	Esas fonksiyonlardan biridir.
15. Yer altı suyu, maden ve petrol gibi doğal yer altı kaynaklarını uygun jeofizik yöntemlerle araştırmak.	Esas fonksiyonlardan biridir.

Not: Altı çizili fonksiyonların çıkarılması önerilmektedir.

7- Devlet Üretim Çiftlikleri Dairesi

ŞUBE AMİRLİKLERİ

- 1- TARLA VE TOHUMCULUK ŞUBE AMİRLİĞİ,
- 2- BÜYÜKBAŞ HAYVANCILIK ŞUBE AMİRLİĞİ,
- 3- KÜÇÜK BAŞ HAYVANCILIK VE YEM ÜRETİM - ŞUBE AMİRLİĞİ ,

Başlıca Fonksiyonların Değerlendirmesi

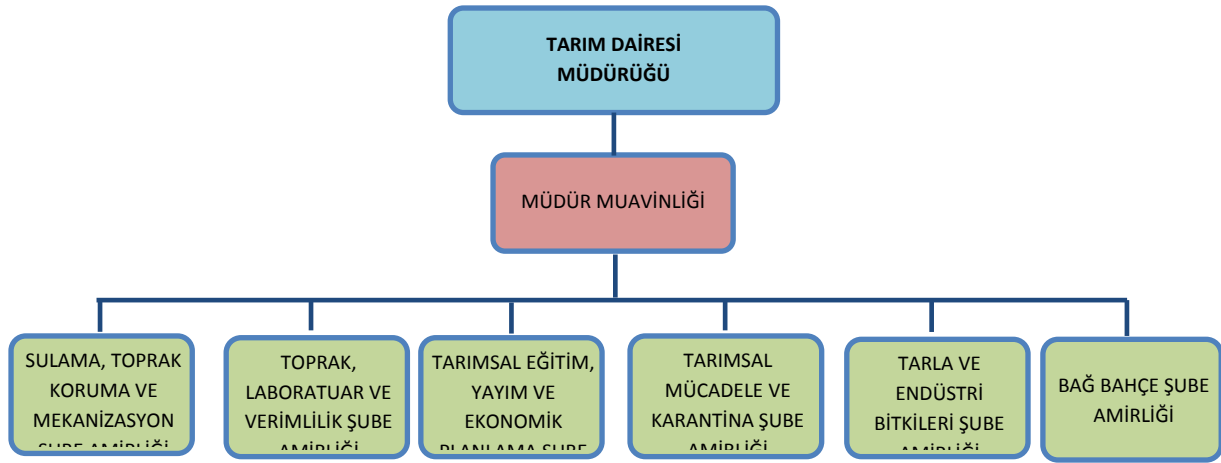
Yasal Fonksiyonlar	Değerlendirme
1. Devletin tohumluk, damızlık ihtiyacını sağlamak için çeşitli kaynaklardan yüksek vasıflı tohum, hayvan ve küçük evciller sağlamak, denemek, bunları kendi işletmelerinde üretmek veya çiftçiye intikalini sağlamak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
2. Üretim, yetiştirme konusunda ileri (tohumculuk ve hayvancılık konusunda)	Esas fonksiyonlardan biridir.

deneyimli) çiftçilerle işbirliği yapmak;	
3. <u>İşletmeleri ile ileri çiftçilerin yetiştirdiği tohumluğun sertifikasyonunu yapmak;</u>	<u>Bu konuda Tarım Dairesi sorumlu olmalıdır, halen yapılmıyorsa da yapılması düşünülüyor.</u>
4. Yüksek vasıflı tohum, damızlıklar ve küçük evciller ile işletmelerinde elde edilen ürünleri veya ithali yapılanları değerlendirmek ve/veya ihalelere katılmak, toptan veya perakende olarak pazarlamak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
5. Tarımsal alanda eksikliği görülen konularda üretimde bulunmak, yapacağı işlerle çiftçilere örnek olmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
6. Faaliyet alanına giren işlerle ilgili dairelerle işbirliği yaparak öğretici ve eğitici özellikte uygulama ve sonuç gösterileri ile gereken yayınları yapmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
7. Daire personelinin bilgi ve deneyimini artırıcı nitelikte kurslar düzenlemek ve yabancı ülkelerdeki kurslara ve diğer eğitici çalışmalara katılmalarına olanak sağlamak;	Nadiren yapılmaktadır ancak fonksiyon kalmalı.
8. <u>Atölye ve tamirhanelerinde, kendi işlerine engel olmamak kaydıyla, çiftçilerin tarım ve makinelerini bedel karşılığında onarmak;</u>	<u>Bu fonksiyon yerine getirilemiyor, ancak mevcut makine parkı kiraya verilebiliyor. Çıkabilir.</u>
9. Çalışma konusuna giren işler için her türlü yapı ve tesisleri kurmak, personelin hizmet verimini artıracak tesisleri yapmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
10. Daireye bağlı taşra kuruluşlarında yürütülen büyükbaş, küçükbaş, küçük	Esas fonksiyonlardan biridir.

evciller yetiştirme ve ıslahı, yem üretimi ve tarla çalışmalarını planlamak, uygulamalarını gözetlemek ve denetlemek; bu konularla ilgili uygulama ve istatistik çalışmalarını yürütmek.	
11. Öğretim, eğitim ve yayım yapmak, denemeler yapmak ve araştırmalarda bulunmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
12. <u>Hastalık ve zararlılarla mücadele etmek, gerçek ve tüzel kişilere, bedel karşılığında hizmet sunmak;</u>	<u>Bu fonksiyon yapılabilir görülmemektedir.</u>
13. Faaliyetlerin yerine getirilmesinde gereken hallerde, gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yaparak tarım kooperatifleri ile tarım sanayii kooperatiflerine iştirak etmek, sözleşme yapmak, çiftçilerle diğer ortaklık şekillerinde birlikte çalışmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.

Not: İtalikler Döner Sermaye işletmesi görevleridir. Altı çizili fonksiyonların çıkarılması önerilmektedir.

8- Tarım Dairesi

Başlıca Fonksiyonların Değerlendirmesi

Yasal Fonksiyon	Değerlendirme
1. Sebze tohumu, damızlık meyve fidanı, sebze fidesi ihtiyacı ile diğer üretim araçları ihtiyacını karşılamak için çeşitli kaynaklardan yüksek nitelikli tohum, misel, yumru, soğan gibi üretim araçları ve iyi nitelikli fidan sağlayarak bunları kendi işletme ve kuruluşlarında üretmek.	Bu fonksiyon kendi işletmelerinde üretmek yerine söz konusu materyalin sağlanması, tescili, ithalatının kontrolü ve geliştirilmesinin temini şeklinde daha genel ve özel kesimce de yapılacak bir fonksiyona dönüştürülebilir.
2. Dünya ve iç tüketim istekleri dikkate alınarak, üreticilerin faaliyetlerine yön vermek ve tarımsal üretimi canlandıracak ve çoğaltacak önlemleri almak, ürünlerin	Bu fonksiyon genel politikanın oluşturulması çerçevesinde yeniden ele alınabilir.

artırılması, çeşitlendirilmesi, ıslahı, kayıpların önlenmesi ve en uygun bir şekilde tarımsal ürünlerin değerlendirilmesinin ve pazarlanmasının sağlanması amacıyla ilgili kuruluşlara yardımcı olmak.	
3. Tarımsal üretim konusunda; ilgili kuruluşlar ve çiftçilerle işbirliği yapmak ve bunların örgütlenmesine yardımcı olmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
4. Tarım ürünlerine zarar veren her türlü hastalık, zararlı ve doğal afetlere karşı önlemler almak ve bunlarla ilgili gerekli işlemleri yapmak; salgın hastalıkları önlemek için toplu mücadele ve kampanyalar düzenlemek;	Esas fonksiyonlardan biridir.
5. Bir bölgeden diğer bölgeye geçebilecek ve yabancı ülkelere gelebilecek hastalık etmenlerine ve bitki zararlılarına karşı koruma önlemleri almak; dış ülkelere getirilecek her çeşit tarımsal ürünün dışalımını ve ülkeden çıkarılacak olanların çıkışını Bitki Hastalıklarının (Önlenmesi) Yasası gereğince yürütmek;	Esas fonksiyonlardan biridir.
6. Gerektiğinde, tarımsal eğitim, üretim ve geliştirme amacıyla çiftlik ve istasyonlar kurmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
7. <u>Tarımsal üretim ve verimliliğin sağlanması ve değerlendirilmesi için çiftçinin ve çiftçi ailelerinin ev ekonomisi servisleri aracılığıyla bilgi ve girişim olanaklarını, gösteri, kurs, sergi, tatbikat, konferans, yayım, prim ve benzeri araçlarla yüksek bir düzeye çıkartmak;</u>	<u>Bu fonksiyon çıkarılabilir, geçerliliği kalmamıştır.</u>

8. Teknik Şube Amirlikleri ile istişare ederek tarım konusundaki yenilikleri kurs, demonstrasyonlar, gece düzenlenen toplantılar, film, broşür vb. vasıtalarla, ilçe ve bölge kuruluşları aracılığı ile üreticiye aktarır.	Esas fonksiyonlardan biridir.
9. Tarım ürünlerinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti toprakları içinde işlenip değerlendirilmesinde ve bunun için gerekli tesislerin kurulmasında yardımcı olmak;	Bu konuda genel teşvik politikası ve kırsal kalkınma politikaları oluşturulmasına yardımcı olabilir ya da bu politikaları hazırlayabilir. Daha net tanımlanmalıdır. 10 ve 11. Fonksiyonlarla ortak değerlendirilebilir.
10. Tarımsal potansiyelin saptanması ve değerlendirilmesi için yapılacak olan kalkınma çalışmalarına yön vermek; gerekli istatistiki bilgileri toplamak ve değerlendirmek,	Esas fonksiyonlardan biridir.
11. Tarımsal verimliliğin artırılması amacıyla kredilerin yönlendirilmesinde ilgili kuruluşlara önerilerde bulunmak,	Esas fonksiyonlardan biridir.
12. Tarımsal sulama, kurutma, toprak koruma ve toprak ıslahı için gerekli proje ve planları hazırlamak ve bu işlerin yürütülmesinde üreticilere yardımcı olmak;	Bu fonksiyon önemli olmakla birlikte diğer ilgili Dairelerle eşgüdüm gerekmektedir. Bu yönde bir ekleme yapılabilir.
13. Ülkeye ithal edilen veya ülkeden ihraç edilen her türlü meyve, sebze, fidan, tohumluk, çubuk, çelik ve başka bitki ve bitkisel aksamın, bitki sağlığı yönünden, Bitki Hastalıklarının (Önlenmesi) Yasası gereğince denetimini yapmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
14. Toprak, su, gübre ve yaprak analizlerini yapmak, bulguları değerlendirmek, gübreleme programları hazırlamak ve	Esas fonksiyonlardan biridir.

ilgililere bildirmek; ülkenin kimyevi gübre ihtiyacını programlamak ve arazi etütleri sınıflandırılmasını yapmak;	
15. Etkin ve ekonomik olan sulama yöntemlerini araştırıp bulmak ve Dairenin ilgili kuruluşları kanalıyla üreticiye aktarılmasını sağlamak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
16. Tarla bitkileri tarımından birim alanda en yüksek verimi almak için gerekli araştırma ve gözlemlerde bulunup en uygun yöntem ve önlemleri ortaya çıkarmak ve sonuçları eğitim kuruluşları kanalıyla yayınlamak ve üreticiye aktarmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
17. Tohum sertifikasyon esaslarını belirlemek ve tohum denetimi yapmak.	Bu yönde bir fonksiyon yapılamamıştır ancak önümüzdeki dönem öngörülmektedir.
18. Tarla bitkileri (hububat, endüstri; yemeklik tane baklagilleri, baklagil yem bitkileri ve buğdaygil yem bitkisi) ziraatı, Bağ -Bahçe bitkileri yetiştiriciliği, tufanda sebze üreticiliği ve peyzaj mimarisi konularında proje hazırlar ve uygulanması için çalışmalar yapar;	Bahsi geçen konularda proje hazırlama kapasitesinin geliştirilmesi personel eksikliği nedeniyle zor gözükmemektedir. Bu konuda özel kesimin ve üretici örgütlerinin projelerinin denetimi yönünde revizyon yapılabilir.
19. Öğretim, eğitim ve yayım yapmak, denemeler yapmak ve araştırmalarda bulunmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.
20. Toprak ve ilaç analizleri yapmak ve arazi ıslah etmek;	Esas fonksiyonlardan biridir.
21. Tohum, damızlık fide, fidan, bağ çubuğu yetiştirmek veya sağlamak; üretilen, yetiştirilen ve mamul hale getiren tarımsal ürünleri satmak;	Bu ticari olmayan üretim materyaliyle sınırlı görülmektedir. Bu yönde revizyon yapılabilir.

22. Mücadele zorunluluğu konulan hallerde yapılacak mücadele uygulamalarını, masrafları genel bütçeden karşılanmak üzere bedel karşılığında yapmak;	Bu fonksiyon yerine getirilememektedir ancak yeni oluşturulan mevzuatla yapılması planlanmaktadır.
23. Hastalık ve zararlılarla mücadelede, gerçek ve tüzel kişilere, bedel karşılığında hizmet	Bu fonksiyon yerine getirilememektedir ancak yeni oluşturulan mevzuatla yapılması planlanmaktadır.
24. Gerçek ve tüzel kişiler tarafından ruhsat almak veya diğer araçlarla gönderilen alet ve ilaçların, laboratuvar ve tarla deneme ve tahlillerini saptanacak ücret karşılığında yapmak	Esas fonksiyonlardan biridir.
25. Gerçek ve tüzel kişilerin, dahili ve harici karantina ile ilgili fumigasyon işlerini bedeli karşılığında yapmak	Bu fonksiyon yerine getirilememektedir ancak yeni oluşturulan mevzuatla yapılması planlanmaktadır.
26. Faaliyetlerin yerine getirilmesinde gereken hallerde, gerçek ve tüzel kişilerle işbirliği yaparak tarım kooperatifleri ile tarım sanayii kooperatiflerine iştirak etmek, sözleşme yapmak, çiftçilerle diğer ortaklık şekillerinde birlikte çalışmak;	Esas fonksiyonlardan biridir.

Not: İtalikler Döner Sermaye işletmesi görevleridir. Altı çizili fonksiyonların çıkarılması önerilmektedir.

Bu rapor KKTC Devleti hde Fonksiyonel ve Kurumsal Gözden Geçirme Projesi" (KKTC-FOKUS) kapsamında hazırlanmıştır.

Proje 2010 yılında KKTC ve TC tarafından imzalanan protokol kapsamında hazırlanan "2010-2012 Kamunun Etkinliğinin ve Özel Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması Programı"nda yer alan araştırma çalışmalarından biridir. Çalışmayı Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Nisan 2011-Haziran 2012 tarihleri arasında yürüterek tamamlamıştır.

978-9944-927-58-1